

ADVOCATENBLAD

start

Magazine voor rechtenstudenten

nr. 2/2011

*Wat doet een
patroon?*

*'Pleiten moet
je leren'*

*Stage in het
buitenland*

**Wij bepalen
alles zelf**

Advocaten
over hun
eigen
kantoor

Sdu UITGEVERS

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

A black and white photograph of a minimalist room. In the center is a white locker with two doors and a single handle. On top of the locker sits a basketball in a clear plastic container, several books, and a small dark book. On the floor in front of the locker are two more books. To the right, a white door is slightly ajar, revealing a glimpse of another room. The walls are plain and light-colored, and the floor is dark.

Leef je in,
maar vooral
ook uit.

Bij NautaDutilh krijg je de ruimte om jezelf te zijn. We houden van gedrevenheid, hoe die ook geuit wordt. Wil jij aan de slag als **advocaat-stagiair(e), kandidaat-notaris, belastingadviseur** **óf zoek je een uitdagende studentstage?** Kijk dan snel op werkenbijnautadutilh.nl of stuur een mail naar recruitment@nautadutilh.nl.

● **NautaDutilh**

ADVOCATEN • NOTARISSEN • BELASTINGADVISEURS
Amsterdam Brussel Londen Luxemburg New York Rotterdam

Room for you

09

15

praktijk

'WORD GEEN KLOON VAN JE PATROON'
ONTWIKKELING STAAT VOOROP
'HIER BEPAAL IK ALLES ZELF'
WAANZIN DOOR TIJDSDRUK

04
09
10
15

26

30

buitenland

'IN LONDEN NEEMT DE INTERNATIONALE
GEMEENSCHAP JE SNEL OP' 24
DE GRENS OVER: HOE REGEL JE DAT? 26
IN DE BRES 30
PRAKTIJK NABOOTSEN TIJDENS MASTERCLASS 35

19

23

16

voorbereiding

'DE TOEGANG MOET VOOR IEDEREEN GELIJK ZIJN'16
FIJN LEESVOER19
'PLEITEN MOET JE LEREN'21
ADVOCaat IN DE DOP23

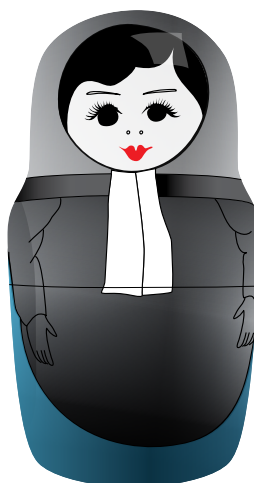

15

03

de Orde

COLOFON02
VOORAF02
DE ORDE03
VAN DE DEKEN03

04

Colofon

ADVOCATENBLAD *start*

Advocatenblad Start is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers.

Uitgever

Gert Jan Schinkel

Eindredactie

Hedy Jak

Journalistieke bijdragen

Sabine Droogleever Fortuyn, Sander Hehanussa, Hedy Jak, Mark Maathuis, Tatiana Scheltema, Trudeke Sillevius Smitt en Arnoud Veilbrief

Correcties

Carlijn Urlings

Vormgeving

Dimitry de Bruin
Dimdim, Den Haag

Drukwerk

Senefelder Misset in Doetinchem

Advertenties

Germaine Akkers, accountmanager
g.akkers@sdu.nl
Tel: 070 – 378 03 50
www.bereikdejurist.nl

Foto cover

Simone Philipsen

Vooraf

De zomervakantie loopt langzaam ten einde en een nieuw studiejaar staat weer voor de boeg. Misschien denk je met weemoed terug aan een relaxte strandvakantie. Of heb je eigenlijk wel weer zin om te beginnen? Hoe dan ook: het buitenland hoeft nog niet helemaal uit het zicht te verdwijnen.

Uit onderzoek blijkt dat ruim tweederde van de rechtenstudenten een studie of stage in een ander land overweegt. Dat leek de redactie een mooi aanleiding voor een internationaal tintje in deze editie van *Advocatenblad Start*.

De mogelijkheden om als rechtenstudent in het buitenland aan de slag te gaan, zijn legio. Maar hoe pak je dat nu eigenlijk het beste aan?

De meeste rechtenfaculteiten hebben medewerkers die gespecialiseerd zijn in internationale relaties. Overigens zijn volgens hen Engelstalige landen veruit de favoriet om naar toe te gaan, met China en Singapore als populaire nieuwkomers.

Daarover kan advocaat-stagiaire Joost Gerits meepraten: hij loopt stage in Londen. In een klein Nederlands team houdt hij zich vooral bezig met overnames van ondernemingen en banken. Ondanks dat hij in het begin huiverig was voor de taalbarrière, voelt hij zich helemaal thuis tussen de Engelsen.

Dat het buitenland ook een keerzijde heeft, laten de portretten zien van vier mensenrechtenadvocaten. Zij doen hun werk onder extreme omstandigheden. Zo werd de Mexicaanse advocate Alba Cruz Ramos bijna ontvoerd, omdat zij de martelingen die haar cliënten ondergingen aan de kaak stelde. Toch is het niet alleen het buitenland dat de klok slaat in dit blad. Zo komen ook vier jonge advocaten aan het woord. Zij hebben zich inmiddels losgeweekt van hun patroon en zijn een eigen kantoor begonnen. Enfin, hopelijk is het een nummer om genoeg inspiratie op te doen voor de start van het nieuwe studiejaar.

Redactie *Advocatenblad Start*

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

de Orde

De Nederlandse Orde van Advocaten

De Nederlandse Orde van Advocaten (de Orde), gevestigd in Den Haag, is de publiekrechtelijke beroepsorganisatie van alle advocaten in Nederland. De wettelijk vastgelegde kernfunctie van de Orde is de zorg voor de kwaliteit van advocaten-diensten. Die kwaliteit wordt onder meer gewaarborgd door:

- een omvangrijk opleidingsprogramma voor de advocatuur;
- het opstellen van verordeningen en andere bindende regels voor advocaten;
- de zorg van de tuchtrechtspraak;
- voorlichting en dienstverlening aan de leden;
- advisering aan de overheid over beleidsvoornemens en wetsontwerpen.

Plaatselijke Orden

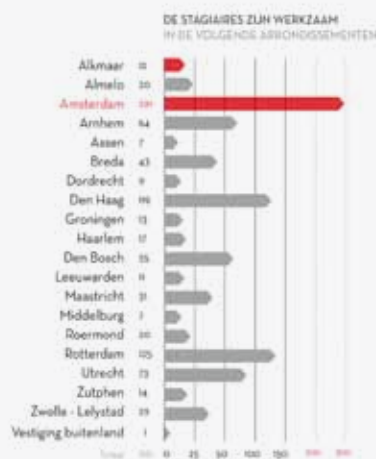
Naast de landelijke Orde in Den Haag is er per gebied (arrondissement) een plaatselijke Orde van Advocaten; Nederland telt negentien van dergelijke arrondissementen. Deze Orden van Advocaten worden bestuurd door de lokale Raden van Toezicht met als voorzitter de (plaatselijke) deken. Zowel de Nederlandse Orde van Advocaten als de negentien lokale Orden zijn publiekrechtelijke lichamen. Hiertussen bestaat geen hiërarchische verhouding. De lokale Orden zijn autonoom en hun bevoegdheden zijn in de Advocatenwet omschreven.

Advocatenwet

Elke advocaat die in Nederland wordt ingeschreven, wordt automatisch lid van de landelijke en van een plaatselijke Orde. Dat wordt bepaald door de Advocatenwet, die dateert uit 1952. Iedereen die in Nederland het beroep van advocaat wil uitoefenen, moet aan bepaalde voorwaarden voldoen die ook beschreven staan in de Advocatenwet.

Begin 2011 telt Nederland 16.275 advocaten. Elk jaar beginnen ongeveer 1000 stagiaires aan de Beroepsopleiding Advocatuur. De advocatuur groeit nog steeds, het afgelopen jaar met 2,1 procent.

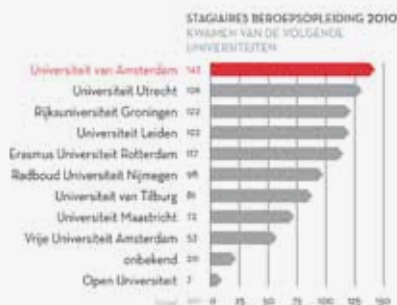
Facts & figures

TOTAAL AANTAL STAGIAIRES 2010

TOTAAL AANTAL ADVOCATEN 2010

'Splendeurs en misères'

W

ie rechten stu-
deert, loopt een
behoorlijke kans

advocaat te worden en een nog veel grotere kans ooit met advocaten te maken te krijgen. De Nederlandse Orde van Advocaten vindt het gewenst rechtenstudenten wat vertrouwd te maken met het advocatenberoep. En daar doen we, naast dit blad, van alles aan.

Onder de naam 'advo-coaches' is onlangs een project opgezet waarin jonge advocaten hun ervaring in de advocatuur delen met rechtenstudenten (vanaf hun derde studiejaar) die geïnteresseerd zijn in de advocatuur, maar er weinig vertrouwd mee zijn – dus andere studenten dan zij die van (studenten)huis uit via familie, vrienden of bekenden al wel een redelijk beeld hebben. Dit 'advo-coaches'-project slaat zeer aan en helpt studenten over de advocatendrempel, een stap die tot nu toe niet zo makkelijk was om te zetten.

Beginnen in de advocatuur is een beetje als gaan studeren in een vreemde stad: alles is onwennig voor jou en iedereen in je omgeving voelt zich al helemaal thuis. Maar daar moet je even doorheen. Zoals je je al heel snel thuis zult zijn gaan voelen in je studentenstad, geldt dat ook voor het vinden van je plek in de advocatuur als je er eenmaal aan begonnen bent. Een gedegen stagiaire-opleiding helpt daarbij. Wie houdt van het recht, van het debat en van intermenselijke actie (met cliënten, met kantoorgenoten, met rechters en met wie al niet), die zal zich in dit beroep snel thuis gaan voelen – op de momenten na waarop je de teleurstelling moet verbijten van een tegenvallend vonnis; dan komt natuurlijk de training in slecht-nieuwsgesprekken weer goed van pas.

Niet voor niets vatte advocaat en schrijver Ferdinand Bordewijk ons beroep samen onder de noemer *splendeurs en misères*.¹ Dit blad beoogt dat afwisselende beeld van de advocatuur te bieden. Ik hoop dat het lezen van dit blad inspirerend zal zijn!

Jan Loorbach,
landelijk deken van de Nederlandse Orde van Advocaten

1 Ferdinand Bordewijk, *Geachte confrère; splendeurs en misères van het beroep van advocaat*. Amsterdam, Scheltema & Holkema, 1956.

‘Word geen kloon van je patroon’

Iedere beginnende stagiaire heeft een patroon: een ervaren advocaat die hem of haar begeleidt om een goede advocaat te worden. Drie stagiaires en een patroon vertellen over deze bijzondere samenwerking.

Door: Mark Maathuis

Dat advocaten een bijzonder beroep hebben, blijkt niet alleen uit het feit dat hun functieomschrijving bij wet is vastgelegd. Ook de manier waarop hen het vak wordt bijgebracht, staat uitvoerig beschreven in de Advocatenwet. Zo is elke beginnende advocaat verplicht om de eerste drie jaar als stagiaire de praktijk uit te oefenen onder toezicht van een andere advocaat binnen het kantoor: de patroon. Deze heeft vaak jarenlange ervaring en neemt de ‘nieuwkomer’ onder zijn vleugels. Maar hoe werkt dat nu eigenlijk in de praktijk? Wat kun je doen als de samenwerking met je patroon stroef verloopt? En hoe belangrijk is het dat je het ook buiten je werk om kunt vinden met je patroon?

Voor Maarten Rijks, advocaat op de IE-/IT-sectie van Banning Advocaten, begon de samenwerking met zijn patroon al voordat hij goed en wel aan de slag was gegaan. Weliswaar tijdens een skiweekend van kantoor, zegt Rijks, ‘maar dat helpt ook om het contact soepel te laten verlopen’. Eenmaal aan het werk kwam hij er snel achter dat hij het echt goed getroffen had met zijn patroon. ‘Sommigen hebben bij het woord “patroon” het klassieke beeld voor zich van de kale, oude en strenge man, maar ik heb het geluk dat ik een jonge patroon heb. Daarnaast kunnen we het ook buiten kantoor goed met elkaar vinden. Ik ben me ervan bewust dat dat redelijk uitzonderlijk is en dat velen het anders ervaren, maar we hebben geen standaard patroon-stagiairerelatie.’ Hoewel die klik op privégebied het werken veraangenaamt, is het zeker geen vereiste, zegt patroon Thomas Berendsen. ‘Vergelijk het met een voetbalteam. Je hoeft geen vrienden te zijn om toch samen een topprestatie neer te zetten. Anderzijds, we zitten ongeveer meer op kantoor dan thuis, dus een prettige sfeer is wel belangrijk.’

Ook volgens advocaat-stagiaire Simone Laan is het voor de goede sfeer bij haar kantoor Wijn & Stael niet nodig om privé te matchen. ‘Maar omdat veel aspecten van het juridische werk al formeel zijn, is het wel leuk als je tussendoor een grapje kan maken of als mensen geïnteresseerd naar je vakantie vragen. Zelf weet ik bijvoorbeeld ook niet alles van mijn patroon, maar ik weet voldoende om te weten wat hem bezighoudt. En eigenlijk lijkt dat me niet meer dan normaal: het is toch leuker om de mensen met wie je werkt, te kennen.’

Geen kopie

Hoewel je – als het goed is – gedurende je stage maar één patroon hebt, verandert de relatie die je met hem of haar hebt voortdurend. Je wordt tenslotte iedere dag een betere advocaat die steeds minder sturing en controle nodig heeft. Terugkijkend op zijn eerste weken en maanden als stagiaire vindt Rijks dat hij minder afwachting is geworden. ‘In het begin was Thomas mijn eerste aanspreekpunt op ieder vlak. Dus niet alleen voor inhoudelijke vragen, maar ook voor praktische vragen over bijvoorbeeld facturen. Maar na verloop van tijd hoef je minder te vragen en hoeft je werk ook niet meer zo gedetailleerd gecontroleerd te worden.’ Die positieve ontwikkeling is patroon Berendsen natuurlijk niet ontgaan, maar over zijn eigen rol daarin is hij bescheiden. ‘Ik ben daar niet zo zeer trots op, als wel blij om. De prestatie komt namelijk van de kant van Maarten. Ik ben niet heel bewust een bepaalde kant aan het opsturen: ik draag dingen over en iedereen geeft daar zijn eigen invulling aan. Het gaat er namelijk niet om dat stagiaires een kopie van mij worden, maar om het aanleren van een denkkader om advocaat te worden en om dat vervolgens in te zetten voor je cliënten. Wij procederen bijvoorbeeld veel en daar komen veel

{ 'Ik mag meedenken
en ervaar een
gevoel van
gelijkwaardigheid' }

regels bij kijken en de analyses over de verschillende strategieën, welk middel we wanneer inzetten, dat gaat steeds beter. En eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat komt uit Maarten zelf.

Stevig in je schoenen

Juist omdat je als je net begint met werken zo veel praktische vragen hebt, krijgen stagiaires bij Wijn & Stael naast hun patroon ook een mentor. Bij deze ouderejaars advocaat, die (nog) geen partner is, kun je terecht voor vragen over hoe het uitleensysteem van de bibliotheek werkt, maar ook gewoon over de praktische aanpak van een zaak. 'Dat zijn toch vragen die je net iets makkelijker stelt aan een mentor dan aan een patroon,' zegt Laan. 'Daarnaast is het ook belangrijk van anderen te leren. Word geen kloon van je patroon.'

Maar dat is soms makkelijker gezegd dan gedaan. Want wie ben jij – als net beginnende stagiaire – om

woorden van je patroon in twijfel te trekken of zelfs tegen te spreken? Je moet zeker stevig in je schoenen staan, zegt Rijks, 'maar als er een nieuwe zaak binnenkomt, dan is het zeker geen "ja en amen."' Integendeel, iedereen heeft andere ideeën en daar gaan we over brainstormen. En dat is maar goed ook, want dat komt de discussie en daarmee het resultaat alleen maar ten goede.' Ook Laan kan altijd haar ideeën aangeven, zegt ze, 'maar vaak geeft de ervaring van mijn patroon wel de doorslag. Maar het is absoluut niet zo dat ik niet mee mag denken. Juist niet, ik ervaar een gevoel van gelijkwaardigheid.'

Gevraagd naar hoe ze zelf een eventueel patronaat vorm zouden geven, blijven Laan en Rijks even stil: 'Dat is nog zo ver weg' en 'Daar heb ik nog nooit over nagedacht.' Maar over de invulling van het mentorschap, dat eerder op haar pad kan liggen, heeft Laan al wel eens nagedacht. 'Ik zou bijvoorbeeld een vast over-

Deze kans komt eens in de honderd jaar voorbij

Stibbe 100 jaar

Nieuwsgierig? Grijp je kans en meld je voor 10 oktober 2011
aan via onze website www.werkenbijstibbe.nl

Stibbe

legmoment kiezen. Dat vind ik makkelijk, want dan kan je dingen die spelen even parkeren, omdat je weet dat het dan aan de orde komt. Maar dat is nu misschien makkelijker gezegd dan gedaan, dus dat zou ik tegen die tijd moeten zien.'

Lasten en lusten

Maar denk niet dat jij als advocaat-stagiaire al het zware werk moet doen. Van de patroon wordt namelijk ook het nodige verwacht. Zo moet hij of zij de stagiaire betrekken bij zijn zaken door die met de stagiaire te bespreken; in de eerste paar maanden is er dagelijks overleg en controleert de patroon alle binnenkomende en uitgaande correspondentie en processtukken van de stagiaire. Na zes maanden versoepelt dat regime enigszins: controles vinden dan alleen nog maar plaats als één van beiden aangeeft daar behoefte aan te hebben en overleg vindt voortaan plaats op maandelijks basis. Verder is de patroon

aanwezig bij meerdere pleidooien of mondelinge behandelingen van de stagiaire bij de rechtbank, stuurt hij ieder jaar een stageverslag aan de Raad van Toezicht en bevordert hij dat de stagiaire lid is van en deelneemt aan activiteiten van de Jonge Balie.

De patroon doet dit allemaal naast zijn – vaak erg drukke – praktijk. Om die inzet niet onopgemerkt voorbij te laten gaan, is in 2008 de 'Beste patroon van het jaar' ingevoerd. Die prijs is een idee van decaan Edgar du Perron van de rechtenfaculteit van de Universiteit van Amsterdam, die regelmatig (ex) studenten sprak die zich beklagden over gebrekkige begeleiding op hun kantoor, en wordt georganiseerd in samenwerking met de Stichting Jonge Balie Nederland (SJBN). Met de prijs willen de organisatoren aandacht vragen voor de inbreng van de patroon, omdat die 'nog steeds van het grootste belang is voor de vorming van de advocaat.'

Wat als het niet goed gaat...

Door: Tatiana Scheltema

Hoewel er van vele kanten hard wordt gewerkt om de relatie tussen de patroon en de advocaat-stagiaire zo optimaal mogelijk te laten verlopen, kan het natuurlijk ook mislopen. Dat ondervond Marieke Jansen* die na haar afstuderen bij een gerenommeerde eenpitter solliciteert. Al gauw gaat het mis. Jansen wil graag personen- en familierecht doen, maar haar patroon doet voornamelijk strafrecht. 'Ik mocht wel personen- en familierecht doen, maar er was niemand die me zei "zo moet het". Dus ik heb het mezelf moeten aanleren en daardoor soms hele stomme

fouten gemaakt: dingen in een verzoekschrift gezet die er totaal niet toe doen, of helemaal niet eens kunnen. Als ik mijn processtukken van zes jaar geleden terugzie, stijgt het schaamrood me naar de kaken.' Inmiddels heeft Jansen haar eigen praktijk, maar het gemis aan basiskennis was, vooral de eerste jaren, pijnlijk duidelijk.

Helaas is de ervaring van Jansen niet uniek: Utrechtse advocaat Marijn Huijbers komt wel erger tegen. 'Mensen van 25 jaar met een *burn-out*, die al helemaal opgebrand zijn door hun patroon. Het gaat soms heel erg mis.' Huijbers is vertrouwenspersoon voor stagiaires in Utrecht en wordt zo'n tien tot vijftien keer per jaar benaderd. Of patroon en stagiaire elkaar goed liggen, is, net als in iedere relatie, vaak gewoon een kwestie

van chemie, zegt Huijbers. 'Daarom spelen dit soort problemen net zo goed op grote kantoren met een prima reputatie als bij eenpitters met een minder goede naam.' In het laatste geval kun je maar beter zorgen dat je snel weg bent, zegt Huijbers, om erger te voorkomen. 'Op grotere kantoren kun je nog wel eens op een andere sectie aan de slag.'

De rode draad in de problemen die Huijbers tegenkomt, is slechte communicatie, zegt hij. 'De patroon geeft een opdracht en de stagiaire komt met iets anders terug, want hij heeft het niet begrepen. En dan gaat het van kwaad tot erger. Dan hoor je dat een patroon al heel snel een oordeel klaar heeft over de stagiaire, hem niet geschikt vindt voor de advocatuur

en overal aanleiding in ziet om hem dat te vertellen. En de stagiaire kan zich daar nauwelijks tegen verweren, alleen al omdat hij geen referentiekader heeft van hoe de patroon met hem om moet gaan, of wat je dan wél tot een goede advocaat maakt.'

Heb je als stagiaire het idee dat het niet gaat zoals het zou moeten, dan raadt Huijbers aan dat zo snel mogelijk te bespreken. Problemen zijn namelijk vaak relatief makkelijk op te lossen met een paar heldere afspraken. 'Als je bijvoorbeeld het gevoel hebt dat je patroon je te veel laat zwemmen, kun je heel concreet zeggen "we nemen elke dinsdag- en donderdagochtend de zaken door."'

* De naam van Marieke Jansen is op verzoek gefingeerd.

Goed voor elkaar

Werken bij ARAG. Goed voor elkaar.

Ook werken in een hecht team? Stap in de wereld van ARAG! ARAG is meer dan alleen een verzekeraar. ARAG is een allround dienstverlener in 'ontruisen'. Door de ruis weg te nemen tussen partijen, halen we de angel uit juridische geschillen, bieden we rust en zekerheid, op onze eigen ARAG manier: persoonlijk, positief en op inhoud. Dit doen wij met zo'n 580 enthousiaste medewerkers verspreid over de locaties Leusden, Breda, Roermond en Amsterdam.

Voor onze vestiging in Leusden of Amsterdam zijn wij op zoek naar een fulltime

Advocaat met specialisatie Bouwrecht

De functie:

Als advocaat met deze specialisatie heeft u naast het algemeen contractenrecht, vooral te maken met bouwrechtkwesties. Het betreft hier procedures op het gebied van het bouwrecht, dat alle privaatrechtelijke aspecten van het bouwen van woningen en bedrijfspanden bestrijkt. De aanwezigheid van het procesmonopolie kenmerkt de geschillen die u behandelt. Als advocaat kunt u zich bij ARAG volledig concentreren op de juridische inhoud van de door onze verzekerden gemelde geschillen. Daarbij treedt u op voor zowel particulieren als ondernemingen. U adviseert, correspondeert, procedeert en bepaalt in overleg met uw cliënten de noodzakelijke stappen om een zaak succesvol af te ronden.

Het profiel:

U bent in het bezit van een stageverklaring en beschikt over een aantal jaren ervaring op het gebied van het bouwrecht en de algemene civiele praktijk. Als professional in uw vak bent u service- en resultaatgericht. U bent in staat om met kennis van zaken en gevoel voor de cliënt, te overtuigen en respect af te dwingen. Het nemen van initiatief is voor u vanzelfsprekend. U kunt uw werk goed plannen en organiseren. Daarnaast bent u bereid als patroon of coach (junior) collega's te begeleiden, zowel vakinhoudelijk als bij de versterking van hun professionele vaardigheden en persoonlijke ontwikkeling.

Arbeidsvoorwaarden:

Markconform salaris, afhankelijk van opleiding en ervaring tot maximaal € 5.519,74 bruto per maand op basis van een 38-urige werkweek. Kijk voor ons complete arbeidsvoorwaardenpakket op www.arag.nl/over-arag/werken-bij-arag/wat-bieden-we

Reageren:

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onze personeelsadviseur Jolien Klomp (033 - 2 342 381) of met mr. Haije Wind, teamleider advocatuur (033 - 2 342 485). Voor meer informatie en online solliciteren ga naar: www.arag.nl/over-arag/werken-bij-arag/vacatures

Een E-assessment maakt onderdeel uit van de sollicitatieprocedure.

Ontwikkeling staat voorop

Advocaten- en notarissenkantoor Boekel De Nerée mag zich *Top Employer Nederland* 2011 noemen. Wat houdt het keurmerk in en wat kun je als beginnend advocaat van deze werkgever verwachten?

Door: Sabine Droogleevers Fortuyn

De vergaderkamer op de vijfde verdieping van het kantoor ligt aan de buitenkant van het glazen gebouw op de Amsterdamse Zuidas. Recruiter Marjorie Claushuis kijkt even uit het raam en zegt: 'Advocatuur betekent hard werken. Maar met het *Top Employers* keurmerk laten wij zien dat de werknemer bij ons centraal staat.' Samen met 53 andere werkgevers is Boekel De Nerée dit jaar gecertificeerd als *Top Employer Nederland*. CRF Institute [een instituut dat HR beleid beoordeelt, *red.*]. brengt in kaart welke organisaties zich op grond van primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden, training en ontwikkeling, carrièremogelijkheden en organisatiestructuur zo mogen noemen. Deelname aan dit onderzoek kost een bedrijf of kantoor 10.000 euro.

{ 'Wij doen veel aan training en individuele begeleiding' }

Panel van experts

'Niet alle bedrijven mogen meedoen aan het onderzoek,' vertelt Ruud van Es, *Country Manager Benelux* van CRF Institute. 'Er is een voorselectie.' De bedrijven die hier doorheen komen, krijgen een online vragenlijst toegestuurd. Vervolgens weegt een panel van experts op gebied van Human Resource

Management de antwoorden. Een onafhankelijke accountant controleert de score, de procedures en het systeem. 'Daardoor is het keurmerk als enige in zijn soort erkend door de raad van accreditatie van het ministerie van Economische Zaken,' zegt Ruud. 'Van de onderzochte bedrijven verwerft 80 tot 90 procent het keurmerk. Voor bedrijven betekent het dat ze zich aantoonbaar positief onderscheiden met een aantrekkelijk pakket arbeidsvoorwaarden.'

Sabbatical

Uit het onderzoek van CRF Institute komt een uitstekend salaris naar voren als een van de opvallende arbeidsvoorwaarden van Boekel De Nerée. Ook bestaat de mogelijkheid om na vijf jaar een half jaar met *sabbatical* te gaan of om dan vier dagen in de week te gaan werken. 'Daarnaast doen we veel op gebied van training en ontwikkeling,' vertelt Claushuis. 'Zo worden starters in het eerste half jaar individueel begeleid door een recruiter. Ook vindt elke twee maanden het Boekelgerecht plaats. Hierbij nemen twee stagiaires het tegen elkaar op in een eigen rechtszaak. Het is bedoeld om te oefenen met de procespraktijk. Na afloop krijgen de stagiaires feedback van een rechter. Deze is vaak een oud-partner van ons kantoor.' Er is ook het *Manage Your Own Development* traject: een soort heidesessie waarbij advocaten samen met collega's werken aan hun persoonlijke ontwikkeling. En er worden veel lezingen binnen het kantoor gehouden. Met de opening van de vestiging in Londen (in september 2010) is ook de gelegenheid ontstaan ervaring in het buitenland op te doen.

Sinds zes maanden is **Marlijn Tacke** (25) als stagiaire werkzaam op gebied van *mergers & acquisitions*. 'In teamverband werken we aan grote projecten met veel internationale cliënten. Het is wel een echte adviespraktijk, waardoor ik niet procedeer. Dat hoort wel bij het advocaat zijn en daarom wil ik over een jaar van sectie wisselen om te ervaren hoe dat is.' Ze is tevreden over haar begeleiding. 'De advocaten met wie ik samenwerk, zijn altijd bereid om iets uit te leggen. Ik leer elke dag iets nieuws. De komende jaren hoop ik op dezelfde manier te blijven groeien.'

Na drieënhalf jaar als advocaat op een vastgoedsectie van Lexence Advocaten te hebben gewerkt, is **Dirk-Jan Gondrie** (30) sinds december werkzaam bij Boekel De Nerée. Hij is gespecialiseerd in het huurrecht van commerciële ruimten. 'De tegengestelde belangen van de verhuurder en huurder zorgen voor een continu spanningsveld. Dat vind ik interessant.' Hij stelt het op prijs dat er geen strakke werktijden zijn. 'Dat betekent dat je wel eens wat langer doorwerkt, maar ook dat er ruimte is om soms wat langer buiten de deur te lunchen. Ik begin rond half tien 's ochtends en werk tot een uur of zeven. Het gaat erom dat je je verantwoordelijkheden neemt en je werk zorgvuldig afrondt.'

‘Hier bepaal ik alles zelf’

Sommige advocaten durven al gauw de stap naar een eigen kantoor te maken. Maar hoe is het nu om voor jezelf te beginnen?

Door: Arnoud Veilbrief

Om half acht 's morgens, als het buiten nog koud is, loopt ze de stal binnen. Het paard Pepijn herkent haar en begint verwachtingsvol te trappelen en te snuiven. Even later rijden ze de poorten van de manege uit, een stevige ochtendrit voor de boeg. Weinig advocaten zullen een doordeweekse dag zo kunnen beginnen, maar Margot Theunessen wel. Ze is sinds vorig jaar zelfstandig advocaat en dat geeft haar een vrijheid in het indelen van haar tijd waar de advocaat in loondienst slechts van kan dromen. ‘Ik rijd fanatiek paard en vind het heerlijk de dag te beginnen met een paar uur rijden. Om elf uur kom ik op kantoor. De verloren tijd kan ik inhalen wanneer ik wil. Als je voor een werkgever werkt, is dat natuurlijk uitgesloten.’

Menselijke belangen

Theunessen wist altijd al dat ze ooit voor zichzelf wilde beginnen. Naast de vrijheid om je tijd naar eigen inzicht in te delen, zijn het zelf kunnen beslissen welke zaken je aanneemt en welke cursussen je volgt voor haar de grote voordelen van een eigen kantoor. ‘Als je in loondienst bent, word je toch vaak een bepaalde richting ingeduwd. Voor je het weet, ben je specialist in een rechtsgebied waar je niet voor hebt gekozen. Hier bepaal ik alles zelf.’

In deeltijd gaan werken was ook een mogelijkheid geweest, maar dat wilde ze niet. ‘En mijn vriend ook niet,’ lacht ze. ‘We willen allebei geen grote concessies doen aan onze carrières. Ook niet als er straks misschien kinderen komen.’ De geboren en getogen Rotterdamse heeft niet lang gewacht met het realiseren van

haar droom: kort na haar stage bij een kantoor elders in de stad begon ze vorig jaar voor zichzelf. En nu houdt ze kantoor op de Hene-gouwerlaan, op loopafstand van het Centraal Station en op de grens met Rotterdam-West. De tram naar Rotterdam-Zuid stopt voor de deur. ‘Dicht bij de cliëntèle,’ want het jeugdstrafrecht vormt een belangrijke poot van haar praktijk. Theunessen doet veel ‘diefstalletjes’, ‘mishandelingetjes’ – de verkleinwoorden verraden al een bepaalde vertrouwdheid met de dagelijkse criminaliteit. Familierecht is een andere belangrijke tak van haar praktijk. ‘Ik kies voor werk waarin het gaat om echt menselijke belangen,’ zegt ze.

Flink knokken

Voor Floris Koopman was ‘voor eigen rekening en risico’ een praktijk voeren altijd al

{ 'Na zes jaar bij Moszkowicz had ik het gevoel dat ik klaar was voor een eigen kantoor' }

Advocaten Nienke Hoogervorst en Audrey Wolffs in hun kantoor in Amsterdam

een ambitie. Direct na zijn advocaat-stage bij een kantoor in Eindhoven richtte de in Nijmegen afgestudeerde jurist op 1 maart jl. met zijn compagnon Hugo van Steijn 073advocaten.nl op. De twee zitten in een historisch pand aan het Stationsplein in Den Bosch. 'Op stand,' een ander woord is er niet voor. Ze hebben veel panden bezocht, maar die waren het allemaal nét niet. 'We hadden geluk dat dit pand op onze weg kwam. De juiste uitstraling is heel belangrijk.' Koopman roemt de vrijheid van het ondernemerschap. 'Zelf beslissen hoe je je tijden indeelt, welke zaken je wilt doen, tegen welk tarief, en welke kant je met je kantoor op wilt.' Koopman richt zich op straf- en ondernemingsrecht. Verbintenissenrecht is een ander specialisme van hem. Dat is regelmatig 'flink knokken' en daar houdt hij wel van. Koopman is gespitst op mazen in de wet. Als de wederpartij geld tegoed meent te hebben van zijn cliënt, maar hij heeft het juridisch niet goed geregeld, straft hij dat genadeloos af. 'Daar heb ik geen problemen mee. Dan had hij maar een goed contract moeten opstellen.'

Koopman en Van Steijn voeren een algemene praktijk met naast verbintenissen-, straf- en ondernemingsrecht ook bestuursrecht, faillissementsrecht en huurrecht. Van Steijn is gepromoveerd en het meest ervaren van de twee. Hij is al sinds 1999 advocaat. Hun wertereinen overlappen elkaar grotendeels, zodat ze bij elkaar advies kunnen vragen.

De nieuwe Moszkowicz

Dat je veel van elkaar kunt opsteken, was voor Amsterdamse advocaten Audrey Wolffs en Nienke Hoogervorst de belangrijkste reden om samen een kantoor op te richten. 'Met zijn tweeën ben je sterker,' zegt Wolffs. 'Als ik met een probleem zit, kan ik altijd bij Hoogervorst binnenlopen en vragen: wat vind jij ervan? Met haar kijk op een probleem kom ik altijd verder.' Ze voeren een brede strafpraktijk, maar hebben ook hun eigen specialismen. Wolffs is gespecialiseerd in uitleveringszaken en zogenoemde WOTS-zaken, waarbij Nederlandse gedetineerden uit het buitenland gerepatriëerd worden en de straf uitzitten in Nederland. 'Ik heb me altijd

geïnteresseerd voor buitenlands strafrecht en de omstandigheden in buitenlandse gevangenissen,' zegt Wolffs, die tevens lid is van de raad van advies van de stichting PrisonLAW. Hoogervorst heeft zich gespecialiseerd in het jeugdstrafrecht. Ze leerden elkaar kennen tijdens de opnames van *Wie wordt de nieuwe Moszkowicz?* Wolffs werkte net op het kantoor van Moszkowicz in Maastricht toen Hoogervorst meedeelde aan het veelbekeken tv-programma. Hoogervorst won en kwam te werken op de Amsterdamse vestiging aan de Herengracht. Veel spraken ze elkaar in die tijd nog niet, maar dat veranderde toen ook Wolffs na drie jaar in Amsterdam kwam werken.

Voor beiden was een eigen kantoor niet van meet af aan een droom. 'Ik wilde vooral een goede advocaat worden,' zegt Wolffs. 'Maar ik denk dat iedereen wel eens nadenkt over een eigen kantoor. Na zes jaar bij Moszkowicz had ik het gevoel dat ik er klaar voor was, want het was een ontzettend goede

leerschool. Ik zag hoe Nienke werkte en zo ontstond het idee om samen een praktijk te beginnen.'

Vriendinnen hoef je niet per se te zijn om samen een praktijk te voeren, vinden de twee. Goed met elkaar kunnen opschieten, is wel een vereiste, zegt Hoogervorst. 'Ik sprak vorig jaar een man die over zijn compagnon zei: "We delen de kosten, verder is het ieder voor zich." Dat vind ik te koud, je wilt na een drukke week ook samen een borrel kunnen drinken. Maar het belangrijkste zijn de kwaliteit van het werk en hart hebben voor de zaak.'

Publiciteitsstorm

Afgelopen april hebben Wolffs en Hoogervorst hun kantoordeuren geopend. Ze zijn gevestigd in een mooi, klassiek pand op een markante locatie in de Amsterdamse binnenstad, het Oosteinde. De Amstel, de Utrechtsestraat en de Albert Cuyp liggen om de hoek.

'Je kunt wel zeggen: waarom zit je in zo'n duur pand, je cliënten zitten toch in de bak? maar er komen ook mensen langs,' aldus Hoogervorst. 'Als je 200 euro per uur vraagt, mag je kantoor best iets uitstralen. En bovendien breng je er zelf ook veel tijd door.'

Er zijn kantoren die het bij hun opening met minder publiciteit moeten doen. Een journalist van *De Pers* merkte het nieuwtje op via LinkedIn en binnen de kortste keren stonden Wolffs en Hoogervorst in talloze bladen en websites. De naam Moszkowicz staat voor glamour en daarmee was de overstap groot nieuws. Inmiddels is de publiciteitsstorm geluwd en is het gewoon hard werken geblazen. Want behalve de zaken vergt de opbouw van een kantoor ook veel tijd. Er moet van alles geregeld en aangeschaft worden: de inrichting van het pand, verzekeringen, waaronder uiteraard de verplichte beroepsaansprakelijkheidsverzekering, juridische literatuur, een interne-

taansluiting, een inschrijving bij de Kamer van Koophandel en nog veel meer. 'Ik wou dat er een handboek voor bestond,' verzucht Hoogervorst. 'Het is een hoop gedoe dat in het begin bovenop je gewone werk komt.'

'Iedereen houdt zijn handje op, dat merk je als je zelfstandig wordt,' zegt Koopman. 'Dan weer voor computersoftware, dan weer voor een inktpatroon in de printer of voor de alarminstallateur.' Koopman heeft gemerkt dat er veel geld te besparen valt bij de keuze van het telefoonsysteem en de automatisering. 'We zijn gaan shoppen en kregen heel verschillende offertes en soms tegenstrijdige adviezen. De duurste automatiseerder raadt ons een systeem aan dat 16.000 euro zou kosten. Uiteindelijk waren we ergens anders voor minder dan 10.000 euro klaar.'

Bij Theunessen heeft vooral het praktische de doorslag gegeven bij de keuze van een pand in Rotterdam. 'Het moest een pand zijn op de begane grond. Zo zien de men-

Advocaat Floris Koopman op de trap van zijn kantoor in Den Bosch

‘Mensen zien dat er op de begane grond een advocaat is gevestigd. Dat scheelt in de aanloop.’

Advocaat Margot Theunissen in haar eigen kantoor in Rotterdam

sen dat er een advocaat is gevestigd en dat scheelt in de aanloop.’

Mond-tot-mondreclame

Is het je gelukt een eigen kantoor op te zetten, dan volgt de onvermijdelijke vraag: ‘hoe zorg ik dat ik cliënten krijg?’ Wolffs vertelt dat adverteren niet zo veel zin heeft. ‘Onze cliënten zitten meestal in de gevangenis.’ Wolffs en Hoogervorst voeren een pure strafpraktijk, dus is de toevoeging – de beslissing van de Raad voor rechtsbijstand om iemand voor een bepaalde procedure een advocaat toe te wijzen die (deels) wordt betaald door de overheid – een belangrijke bron van werk. Hoe die toevoeging in de praktijk werkt en in welke gevallen je meer voor de verdediging van een zaak mag vragen dan het standaard bedrag, daar moesten ze even voor gaan zitten. ‘Moszkowicz werkt bijna alleen voor betalende cliënten, dus dat systeem was voor ons ook nieuw,’ aldus Wolffs.

Mond-tot-mondreclame onder (ex)gedetineerden is voor een strafadvocaat de belangrijkste voorwaarde voor een continue stroom werk. Bekendheid en een goede reputatie onder collega’s is ook belangrijk. ‘Bram stuurt

ook nog wel eens zaken door,’ zegt Hoogervorst. ‘En we krijgen doorverwijzingen van advocaten die anders in een belangenconflict terechtkomen.’ Ook hebben ze een paar cliënten meegenomen. Ze hadden geen klant- of concurrentiebeding en het leverde ook geen problemen op met Moszkowicz.

Koopman en Van Steijn danken eveneens een groot aandeel van hun cliënten aan doorverwijzingen van andere kantoren en mond-tot-mondreclame. Maar ook de website moet cliënten opleveren. In een hokje waarboven ‘Bel me’ staat, hoeft je alleen maar je telefoonnummer in te vullen. En zo jong als 073advocaten.nl is, het kantoor sponsort al de lokale tennisvereniging. ‘Zo’n winddoek langs de baan is helemaal niet duur en als je er per jaar een paar zaken uithaalt, heb je de kosten er al uit.’

Over tien jaar

Kleine kantoren worden groter en dan komt het moment om mensen in dienst te nemen. Theunissen is de enige die al mensen in dienst heeft: een secretaresse en een student-stagiaire. ‘Het is een derdejaars studente, ze doet

eenvoudige werkzaamheden. Zij doet ervaring op en het is handig voor mij.’ Koopman en Van Steijn nemen voorlopig nog zelf de telefoon op, net als Wolffs en Hoogervorst. Dat spaart geld. Ook de financiële administratie doen ze voor een groot deel nog zelf.

En hoe zien deze jonge, ondernemende advocaten de toekomst? Theunissen, die ook lid is van de Vereniging Nederlandse Jeugdrechtadvocaten en de Vereniging Jonge Familierecht Advocaten wil een goed draaiende praktijk hebben. ‘Ik heb mijn kennis in het familierecht en jeugdstrafrecht dan verder verdiept en hoop een van de beste advocaten te zijn op die terreinen.’

Koopman ziet ‘een mooi kantoor met regionale bekendheid’ voor zich. Zijn plaatsgenoot Jan-Heijn Kuijpers werd als advocaat van Willem Holleeder in één klap landelijk bekend. ‘Van zo’n zaak droomt natuurlijk iedere advocaat.’

Een bloeiende praktijk met meerdere advocaten, dat is waar Hoogervorst op hoopt. ‘Een praktijk die we helemaal op onze eigen manier kunnen inrichten. Dat zou mooi zijn.’

HOUTHOFF BURUMA PROUDLY PRESENTS:

HOUTHOFF BURUMA THE GAME

DO YOU HAVE WHAT IT TAKES TO CLOSE THE DEAL?

WWW.EXPERIENCEHOUTHOFF.COM

SIGN UP NOW!

CONTACT FLORINE KEIJZER, RECRUITER HOUTHOFF BURUMA

 F.KEIJZER@HOUTHOFF.COM 020 605 62 60

HOUTHOFF BURUMA

Waanzin door tijdsdruk

Een stagiaire die bezwijkt onder de omzetsdruk op een groot kantoor: dat is het onderwerp van de debuutroman *Het proces van de eeuw*. Een gesprek met de auteur, advocaat Christiaan Alberdingk Thijm.

Door: Arnoud Veilbrief

In de VS is de *legal novel* een populair genre, maar Nederland kent nog weinig thrillers die zich binnen de advocatuur afspelen. Met de debuutroman *Het proces van de eeuw* van advocaat Christiaan Alberdingk Thijm is er een begin. Vernietigde reputaties, belazerde cliënten en schofterige concurrenten zijn aan de orde van de dag.

De leugen regeert

Het verhaal speelt zich af rond 2006: de economie draait op volle toeren, er wordt als een bezetene gefuseerd en de grote Zuidaskantoren draaien overuren om bedrijven te kunnen bijstaan in hun koopwoede. Tegen dat decor komt hoofdpersoon Eppo Boetselaar als stagiaire bij zo'n prestigieus kantoor binnen. Via een gelukkig toeval weliswaar, want een uitgelekt slippertje met een advocate tijdens een masterclass leek voortijdig een einde aan zijn dromen te maken om ooit nog bij een groot kantoor aan de slag te gaan. Alsnog beland op zo'n felbegeerde plek, weet hij zich aanvankelijk te handhaven. Maar de druk om *targets* te halen, wordt steeds verder opgeschroefd. Hoe reageren mensen als ze onder te grote druk komen te staan? Trekken ze aan de bel of verdoezen ze hun fouten met leugens? Die vragen interesseert schrijver Christiaan Alberdingk Thijm al sinds de Barings Bank in 1995 ten onder ging door de beslissingen van Nick Leeson, een van zijn effectenhandelaren. 'Leeson, en recenter ook Jérôme Kerviel [Franse effectenhandelaar die zijn werkgever, een Franse bank, met miljarden verlies confronteerde door ongeoorloofde deals, red.] gaven het systeem de schuld. Ze hadden veel vrijheid en werden aangezet tot risicovol gedrag met bonussen. Sommige mensen gaan dan liegen, waardoor het steeds erger wordt. We gebruiken allemaal wel eens een leugentje om bestwil. Maar wat is nog een onschuldig leugentje en waar wordt het ziekelijk? Dat interesseert me.'

Laten zwemmen

Eppo staat permanent onder hoogspanning, omdat hij het werktempo nét niet aankan, maar goed genoeg is om niet direct bij de afvallers te horen. En hij is slim. Op een han-

dige manier maakt hij gebruik van het potentieel van 'de grijze muizen', stagiaires die 'geparkeerd' zijn in de bibliotheek en zo hun stage van drie jaar uitzitten. Het lijkt een meesterzet, maar deze beslissing vergroot de ellende, blijkt uiteindelijk.

De transactiepraktijk van de grote kantoren vormt – niet zonder reden – de achtergrond van het verhaal dat Alberdingk Thijm wilde neerzetten. 'Ten eerste omdat ik die wereld goed ken. Voordat ik mijn eigen kantoor oprichtte, heb ik bij De Brauw gewerkt. Vrienden van mij werken nog steeds bij die grote kantoren, dus ik heb flink *research* gedaan. De verhalen die ik heb gehoord, heb ik wat aangedikt en samengebracht, maar veel in het boek is aan de werkelijkheid ontleend.

En ten tweede omdat een jong iemand hier aan grote druk en verleidingen blootstaat. Daarbij is de advocatuur een aparte beroepsgroep met een wat ouderwetse cultuur. Stagiaires worden voor drie jaar aangenomen, terwijl je vantevoren helemaal niet weet of het gaat bevallen. Veel patronen laten hun stagiaires een beetje zwemmen, omdat ze het zelf zo druk hebben. In zo'n omgeving kan er van alles gebeuren. Mijn boek is dan ook opgedragen aan de onbekende stagiaire.'

Het proces van de eeuw is met vaart geschreven en geeft een mooi inkijkje in de wereld van ambitieuze, jonge advocaten. Je zou het, behalve als een spannende thriller, ook kunnen zien als een pleidooi voor nuchterheid. Alberdingk Thijm: 'Het gaat er inmiddels wel weer wat zakelijker aan toe, maar de grote kantoren creëren toch nog een sfeer van glamour die weinig met de praktijk te maken heeft. Kijk naar al die wervingscampagnes: "Stage lopen in Singapore? Werken in New York?" Het merendeel gaat helemaal niet naar New York, maar blijft gewoon in Nederland. Laat je daar als student niet door van de wijs brengen en kijk zakelijk naar de inhoud van het werk. Of volg een masterclass bij zo'n kantoor, dan zie je of het iets voor je is.'

256 pagina's
€ 17,90
Uitgeverij Lebowski

Foto: Allard de Witte

Christiaan Alberdingk Thijm is medeoprichter van advocatenkantoor Solv Advocaten in Amsterdam. Hij is gespecialiseerd op het gebied van internetrechten en informatierecht.

‘De toegang moet voor iedereen gelijk zijn’

Rechtenstudenten Daisy Awadalla en Ardas Çiçek zoeken hun weg in de juridische wereld. En met een andere culturele achtergrond vinden zij dat soms lastig. ‘Ik wil niet het gevoel hebben dat ik een buitenstaander ben.’

Door: Trudeke Sillevius Smitt

Daisy Awadalla heeft een Egyptische vader en een Nederlandse moeder. Ardas Çiçek komt uit een Koerdisch gezin. Zij is ‘met een beetje hulp van de drogist’ blond, hij donker. Zij is bijna klaar met haar rechtenstudie, hij is net begonnen. Ze zijn totaal verschillend, maar ze delen dat stempeltje: allochtoon. En ze hebben allebei belangstelling voor de advocatuur.

Buitenlandse naam

Die interesse schemert al door in de keuze voor hun bijbaantje. ‘Ik heb nu een leuke bijbaan op een merkenbureau,’ vertelt Çiçek. ‘Mijn vriendin werkte daar al, maar ik heb wel veel moeten solliciteren. Het hoeft er natuurlijk niet mee te maken te hebben, maar je gaat je toch afvragen of het komt doordat je een buitenlandse naam hebt. Buitenlanders worden geassocieerd met negatieve dingen.’ Ook voor Awadalla ging het vinden van een juridisch bijbaantje niet vanzelf. ‘Je voelt soms de negativiteit als je binnenkomt: een Nederlands bolwerk, waar ze niet voor je openstaan. Maar bij De Brauw was dat anders, daar werd het echt gestimuleerd.’ Dus kon Awadalla bij het Amsterdamse Zuidas-kantoor De Brauw Blackstone Westbroek aan de slag als medewerker in de juridische bibliotheek. En daarmee rolde ze van het een in het ander, want het kantoor was de initiatiefnemer van het project Brug naar de Top [zie kader], bedoeld om allochtone studenten alvast een kijkje te bieden in de advocatuur. Çiçek zou niet snel aan zo’n project meedoen. ‘Ik heb geen behoefte aan een organisatie die voor mijn rechten opkomt. Dan heb ik juist het gevoel dat ik een buitenstaander ben, dat wil ik niet.’ Awadalla: ‘Ik wil dat ook niet, maar Brug naar de Top was een uitzondering. Ze vroegen of ik mee wilde doen en het leek mij wel een mooie kans om te netwerken.’

Thee drinken

‘Vorig jaar ben ik via Brug naar de Top naar een debatmiddag geweest onder leiding van een advocaat. Je

kon je dit jaar ook opgeven voor individueel contact met een jurist uit de praktijk.’ Awadalla vertelt dat ze met een rechter heeft meegelopen. ‘Ik mocht mee naar familiezingingen die normaliter achter gesloten deuren plaatsvinden. Dan zie je de rechter eerst heel menselijk thee met je zitten drinken. En vervolgens geeft ze als onpartijdige, onafhankelijke rechter een flinke werkstraf aan een allochtone verdachte, die er volgens mij niets van begreep. In zo’n geval zou het feit dat ik allochtoon ben mijn oordeel beïnvloeden.’ Çiçek: ‘Ik begrijp wat je bedoelt, maar het zou mijn oordeel niet beïnvloeden. Je gaat toch niet meer of minder straf geven omdat iemand allochtoon is?’ Awadalla twijfelt: ‘Misschien toch wel, onbewust. Er is in Nederland toch sprake van klassenjustitie.’ Maar Çiçek vindt dat de rechter daar doorheen moet kijken. ‘Daar moet je vertrouwen in hebben. Anders gaat het helemaal nergens meer over. Ik denk niet dat de rechter partijdig is.’ Awadalla: ‘Ik heb vertrouwen in de rechtspraak, maar een allochtoon komt wel eerder in aanraking met Justitie.’ Daar is Çiçek het mee eens. ‘Hoe vaak ik niet word aangehouden in de auto! En ik rijd gewoon in een Ford Ka. Het zal wel aan mijn gezicht liggen. De ene keer vragen ze naar mijn autopapieren, dan weer alcoholcontrole – heel ironisch, want ik drink niet. Op een gegeven moment dan denk je: wat voor spelletje spelen jullie?’

Dat hij geen alcohol drinkt, heeft voor Çiçek niet met religie te maken. ‘Ik ben wel moslim, maar dat is niet de reden. Het is gewoon niet mijn ding. Ik ben ook geen lid van een studentenvereniging, dat is toch vooral feesten en bier drinken.’ Het is bekend dat allochtone (student-)stagiaires op een advocatenkantoor wel eens te horen krijgen dat het wel gezellig is als ze een borrel meedrinken. Çiçek: ‘Ik begrijp dat, maar het zou geen rol mogen spelen. Niet-drinken heeft geen negatieve invloed op hoe je je werk doet, in tegendeel zou ik zeggen. Ik denk dat de reacties meevallen als je er zelf relaxed mee omgaat. Ik leg het gewoon uit, en ik heb het niet nodig om gezellig te zijn. Het is denk ik moei-

Brug naar de Top

Advocaat Bart van Reeken (De Brauw Blackstone Westbroek) zette in 2006 het project Brug naar de Top op, een initiatief waarbij rechtenstudenten met een andere culturele achtergrond in gesprek gaan met bijvoorbeeld advocaten bij topkantoren. ‘Deze studenten hebben een sociale achtergrond die weinig natuurlijke ingangen biedt. Het is leuk om te praten met een advocaat als een soort vriend van de familie,’ zegt Van Reeken. Kijk voor meer informatie over dit project op www.brugnaardetop.nl.

{ 'Je gaat toch niet meer of minder straf geven omdat iemand allochtoon is?' }

lijker als je moet uitleggen dat het te maken heeft met je geloof.'

Hoofddoek of baret

Dat laatste speelt natuurlijk ook bij vrouwelijke studenten die een hoofddoek dragen. Awadalla: 'Ik heb een Egyptische vriendin die in het derde jaar besloot een hoofddoek te gaan dragen. Ze wilde de advocatuur in en was zich ervan bewust dat het daardoor moeilijker zou worden. Uiteindelijk is ze direct na haar afstuderen getrouwd en naar Egypte geëmigreerd. Ze had de capaciteiten en het charisma om het hier te redden, maar ze wilde liever trouwen. Wel zonde, ik zou daar zelf nooit voor kiezen.'

Mannelijke advocaten die om religieuze redenen hun hoofd bedekken, dragen tijdens zittingen wel eens een baret. Die maakt deel uit van het officiële advocatentenu. Kort geleden opperde een van die advocaten, mr. Loonstein, in het *Advocatenblad* dat zo'n baret ook de hoofddoek zou kunnen vervangen. Maar Awadalla denkt niet dat dat gaat werken: 'Het is creatief bedacht, maar een baret geeft voor de meesten denk ik toch te veel bloot. Nou ja, het valt in ieder geval te proberen.' Çiçek vindt het krom dat een vrouw geen advocaat zou kunnen zijn omdat ze een hoofddoek draagt. 'Het gaat erom dat je eerbied toont, dat kan ook met een hoofddoek. Dat ligt anders bij die advocaat, mr. Enait, die

niet wilde opstaan voor de rechter.' Naar aanleiding van dat incident in 2008 vond de Tweede Kamer dat er een wet moest komen die het opstaan voor de rechter verplicht maakte, maar dat is uiteindelijk niet doorgegaan. Terecht, vindt Çiçek. 'Het is gewoonterecht, daar hoeft geen wet voor te komen. Die advocaat was een beetje aan het jennen, hij wilde de grenzen aftasten. Als je daar sterk op reageert, maak je er een te groot probleem van.'

Opkomen voor minderheden

Voor Awadalla staat één ding vast: ze wil advocaat worden. 'Het is mooi om voor een minderheid op te komen, in een juridische wereld waarvan jij de taal beheerst.' Çiçek: 'Bedoel je speciaal voor allochtonen?' Awadalla: 'Dat zou ik wel graag willen, ja.' Çiçek: 'Dat is wel nobel, opkomen voor een minderheid, maar het zou mij niet uitmaken. En ik zou ook niet speciaal bij een kantoor met allochtone advocaten willen werken. Als je dat onderscheid gaat maken, wordt het probleem alleen maar groter, dan sluit je de autochtone Nederlanders uit. De toegang moet voor iedereen gelijk zijn.' Het is voor Çiçek nog te vroeg om met zekerheid te zeggen dat hij advocaat wil worden. Maar het trekt hem wel. En hij verwacht dat het ook wel goed verdient. Çiçek: 'Het is natuurlijk maar geld, maar het is wel leuk om te hebben.' Awadalla lacht: 'Ja, het geld is een leuke bijkomstigheid.'

Look forward to the start of your career

Advocaat-stagiaires en kandidaat-notarissen met visie werken bij Norton Rose LLP.

Je bent ondernemend. Je bent niet bang om over de grenzen heen te kijken. Je wilt graag eigen verantwoordelijkheden. Je wilt een goede opleiding.

Wij willen jou leren kennen.

Norton Rose LLP biedt internationale advocatuur en notariaat. In teamverband kom je in de dagelijkse praktijk spraakmakende zaken en klanten tegen.

Interesse?

We look forward to seeing you

Kijk op www.werkenbijnortonrose.nl

Norton Rose LLP
Human Resources
Rembrandt Tower (24e etage)
Postbus 94142
1090 GC Amsterdam
Tel.: 020-4629320

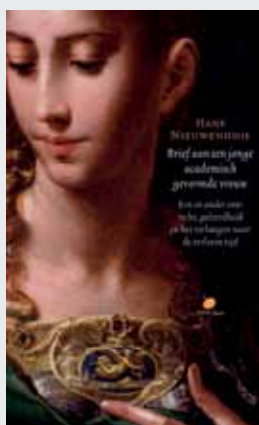
Fijn leesvoer

Martin Rijkers werkt als boekverkoper bij Jongbloed Juridische Boekhandel in Leiden.

Samen met zijn collega's stelde hij voor *Advocatenblad Start* een Top 3 samen.

Tips van de experts.

1

Brief aan een jonge academisch gevormde vrouw

Auteur: **H. Nieuwenhuis**
130 bladzijden / Uitgeverij Paris

Dit nieuwste boek van Nieuwenhuis is een mooi tegengif voor studenten die lamlendig worden van *ranking*, *peer reviews*, aanbestedingen en bestuurlijke rompslomp. De opening van

het boekje zet direct de toon. Nieuwenhuis beantwoordt een kritische mail van een studente. Zij meent namelijk dat enkele vragen uit het tentamen Burgerlijk Recht overbodig waren: het waren slechts bijzaken, en bovendien nog in het Duits gesteld ook.

Nieuwenhuis gebruikt deze bedenkingen als introductie op zijn pleidooi voor meer academische vorming. Wie rechtsgeleerdheid nastreeft leest niet alleen het BW, maar ook Kafka, Proust, Camus en dan natuurlijk ook nog eens in de oorspronkelijke

talen. En wie een goed begrip van het Nederlandse recht wil, leest ook de jurisprudentie en wetgeving van Duitsland en Frankrijk - wederom, onvertaald. Dit boek is een inspirerende en motiverende viering van de geleerde en geleerdheid.

2

Bijkans begrepen? Feitelijk en vermeend begrip van forensische deskundigenrapportages onder rechters, advocaten en deskundigen

Auteurs: **J.W. de Keijser, H. Elffers, R.M. Kok en M.J. Sjerps**
101 bladzijden / Boom juridische uitgevers

De onderzoekers die bij het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) werken, houden zich onder

andere bezig met het analyseren van het plaatsdelict. Deze resultaten kunnen een essentieel onderdeel vormen van de bewijsvoering. Bij het opstellen van hun rapportages maakt het instituut gebruik van de zogeheten

'Logisch correcte methode'. De meeste rechters en advocaten leven in de vooronderstelling dat ze deze methode, waarmee de rapporten tot stand zijn gekomen, goed begrijpen en interpreteren. De studie in

dit boek toont echter het tegendeel aan. Interessant om bij stil te staan en een conclusie van dit boek zou kunnen zijn, dat er tijdens de rechtenopleiding meer aandacht besteed moet worden aan het logisch redeneren.

3

Moord; strafprocessen-van-de-eeuw, topadvocaten schrijven misdaadgeschiedenis

Meerdere auteurs
173 bladzijden / Vuyk en CO bv

'Een moord pleeg je niet voor de lol,' schrijft de advocaat Heidanus in het boek *Moord: Strafprocessen-van-de-eeuw*. Enkele topju-

risten beschrijven belangrijke en spraakmakende zaken uit de Nederlandse misdaadgeschiedenis, een geschiedenis waar zij zelf actief vorm aan hebben gegeven. Soms zakelijk en kort, soms als een ware

whodunnit [afkorting van het Engelse *who done it?* - verwijst naar een complex verhaal waarin iemand wordt vermoord en men op zoek gaat naar de dader, red.], maar nooit zonder kritische kantte-

kening. Dat levert sterke - en soms ongemakkelijke - vragen op over TBS, de lengte van straffen en heersende ideeën binnen de Hoge Raad. Een mooi, leesbaar boekje dat kennis combineert met smullen!

JONG, NIEUWSGIERIG EN SOMS EEN BEETJE EIGENWIJS

Bij VMW Taxand werken advocaten en fiscalisten nauw samen in een geïntegreerde civiel-fiscale praktijk. VMW Taxand biedt enthousiaste studenten graag de mogelijkheid om tijdens hun studie een kijkje te nemen in de keuken van VMW Taxand. Zo kan je bij VMW Taxand aan de slag als student-stagiaire of als studierend medewerker, afhankelijk van jouw keuze en fase van jouw studie. Spreekt dat jou aan? Misschien ligt jouw toekomst bij VMW Taxand!

Kijk voor meer informatie op www.vmwtaxand.nl of bel met Sanne Scheffers (recruiter) op 020 301 8029.

VMW TAXAND

ADVOCATEN · BELASTINGADVISEURS · NOTARIAAT

‘Pleiten moet je leren’

Foto: Dieter Schalk

Pleiten: iedere advocaat krijgt ermee te maken. Maar de mate waarin het tijdens een rechtenstudie aan bod komt, verschilt nogal. Hoe krijg je het onder de knie?

Door: Sander Hehanussa

Pleiten komt vaak in de bachelorfase van je rechtenstudie al aan bod, in de vorm van een ‘oefenrechtbank’. Hier leer je hoe je de theoretische kennis die je tijdens je opleiding hebt opgedaan, in de praktijk kunt toepassen. Bijvoorbeeld hoe je een partijstandpunt – zowel schriftelijk als mondeling – overtuigend kunt formuleren en presenteren.

Oefenrechtbank

Bij sommige opleidingen is de oefenrechtbank een verplicht onderdeel van de studie, bij andere een keuzevak. Ook de manier waarop het vak wordt gegeven, verschilt. Zo werkt Universiteit Leiden met een videotraining: jouw pleidooi wordt opgenomen en daarna met je doorgenomen. Confronterend, maar daardoor kun je goed zien hoe jij de zaak en jezelf presenteert voor de rechtbank. Laure d’Hondt doet promotieonderzoek aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) en heeft enkele jaren terug meegedaan aan de oefenrechtbank in Leiden. Aan de begeleiding door student-assistenten, docenten en gastcolleges van praktijkjuristen hecht ze veel waarde. ‘Die geven je de indruk dat je niet zomaar kan pleiten, maar dat je het echt moet leren. De oefenrechtbank vind ik een goede introductie in de advocatuur. Je past kennis toe in de praktijk en komt er op die manier achter of je het leuk vindt om een pleidooi te houden.’

Heftige discussies

Naast de oefenrechtbank als vak zijn er ook talloze nationale en internationale pleitwedstrijden waar studenten zich voor kunnen inschrijven, waarvan de Philip C. Jessup International Moot Court een van de bekendste is. Meer dan 500 universiteiten uit 80 landen schrijven zich voor deze wedstrijd in. Isabelle Swerissen doet promotieonderzoek aan de UvA, deed in 2008 namens die universiteit mee aan Jessup. Zij noemt haar pleitsessie ‘het engste dat ze tot nu toe in haar leven gedaan heeft.’ Toch stelt zij dat ze meer geleerd heeft van Jessup dan van welk 10 ECTS-vak ooit. ‘Het is op een heleboel manieren een zeer leerzame ervaring: je moet samenwerken in een team, wat niet altijd even makkelijk is.’ Zo merkte Swerissen dat het soms lastig is om een taakverdeling te maken. ‘Iedereen heeft eigen ideeën over de zaak en er zijn heftige discussies gevoerd om alle neuzen dezelfde kant op te krijgen. Het laat je veel concreter over het recht nadenken, want hoe kan je iets het best brengen? En op welke wijze maak ik

mijn argument zo hard mogelijk? En je denkt na over wat de tegenpartij gaat zeggen omdat je daarop voorbereid moet zijn.’

Waardevol

Swerissen vertelt ook dat het meedoen aan zo’n wedstrijd behoorlijk zwaar is. ‘Er wordt veel gevraagd van de studenten. Je doet het naast je studie en hoewel je er punten voor krijgt, vergt het toch een aanzienlijk deel van je tijd. Het is een aanslag op je studentenleven – op een gegeven moment deed ik niets anders meer.’ Maar het was het waard: bij Swerissen werkte het leren pleiten namelijk erg in haar voordeel. ‘Als ik op mijn werk intensief moet overleggen, denk ik nog regelmatig terug aan Jessup. Je mening goed kunnen beargumenteren, een goede taakverdeling en duidelijke communicatie zijn dan onmisbaar.’ Vindt Swerissen dat alle advocaten in spe met een oefenrechtbank in aanraking moeten komen? ‘Eigenlijk wel ja. Pleiten is namelijk niet iets dat in een boek staat: je leert het alleen maar door middel van praktijkervaring.’

Wil jij je (verder) bekwalen in het pleiten? Er zijn buiten de universiteit om genoeg alternatieven. Denk bijvoorbeeld aan pleitverenigingen zoals Grotius of Cicero in Amsterdam, of D.J. Veegens in Rotterdam. Deze verenigingen verzorgen masterclasses, kantoorbezoeken en organiseren pleitwedstrijden voor hun leden.

Ga jij de uitdaging aan...

OM BINNEN 6 UUR NA HET EERSTE
CLIËNTCONTACT JE PLEIDOOI TE
HOUDEN VOOR DE RECHTER?
DOE DAN MEE AAN DE MASTERCLASS
VAN WIJN & STAEL ADVOCATEN
KIJK OP WERKENBIJWIJNENSTAEI.NL
VOOR MEER INFO.

Wijn & Stael

A D V O C A T E N

Advocaat in de dop

Altijd al advocaat willen worden, of is het iets van de laatste jaren? Hoe stel je je het werk in de advocatuur voor? Twee rechtenstudenten van de Radboud Universiteit in Nijmegen over hun ambities.

Door: Sabine Droogleever Fortuyn

‘Als iemand gedupeerd is denk ik: dat kan zomaar niet’

In het derde jaar van haar studie Nederlands Recht werd **Bianca Mwangi** (24) enthousiast over het burgerlijk recht. Nu, in het vierde jaar, gaat haar belangstelling duidelijk uit naar een carrière in de advocatuur. Naast haar studie werkt Bianca bij Rijssenbeek Advocaten in Arnhem, een advocatenkantoor gespecialiseerd in het civiel vastgoedrecht. Daar werkt ze als administratief en juridisch medewerker. Bovendien werkt ze bij de Rechtswinkel. ‘Ik merk dat als ik voor een zaak sta, ik het leuk vind om er alles uit te halen wat er voor iemand in zit. Ik blijf me echt vast totdat ik alles heb gevonden wat relevant kan zijn. Ik kan heel lang doorzoeken.’

Haar gevoel voor rechtvaardigheid is daarbij haar belangrijkste drijfveer. ‘Als iemand gedupeerd is, denk ik: “dat kan zomaar niet.” Dan wil ik er alles aan doen zodat het weer goed komt. Het lijkt me wel lastig als je iemand moet verdedigen van wie je denkt: “de wederpartij heeft eigenlijk meer gelijk.”’

Tegen het harde werken dat bij de advocatuur hoort, ziet ze niet op. ‘Ik ben altijd al heel druk geweest. Ik heb veertien jaar op het hoogste nationale niveau geturnd. Daarvoor moest ik vijf keer per week trainen. Daarnaast heb ik zeven jaar turnles gegeven aan een wedstrijdgroep met turnsters van acht tot zeventien jaar. Zo stond ik naast mijn studie acht keer per week in de turnzaal.’

Deze zomer loopt ze een studentstage bij Kennedy Van der Laan in Amsterdam. ‘Daarna ben ik denk ik wel in staat om nog beter te beoordelen of ik de advocatuur in wil en zo ja, bij wat voor soort kantoor.’

‘Ik wil graag de verdediging doen in grote zaken met grote belangen’

Voorordat hij aan zijn rechtenstudie begon, werkte **Michiel van Hout** (23) als heftruckchauffeur in Noorwegen. ‘Als kind ben ik daar met mijn ouders vaak op vakantie geweest. Na de middelbare school wist ik niet wat ik wilde gaan doen. Toen ben ik in Noorwegen gaan wonen en werken.’ Daar bedacht hij dat hij ergens echt goed in wilde worden. ‘Ik heb interesse in de advocatuur omdat het me veelzijdig lijkt. De omgang met de cliënten lijkt me leuk. En dat je je werk heel goed doet en je cliënten ook het gevoel geeft dat je dat doet.’

Zodoende ging hij rechten studeren. ‘Mijn vader dacht dat ik het niet zou halen. Ik heb met hem gewed om 100 euro. In een jaar had ik mijn P.’

Inmiddels zit hij in het derde jaar. ‘Het is best een praktische studie. Op een juridische manier naar problemen van mensen kijken en deze op te lossen, dat vind ik leuk.’

Naast zijn studie werkt hij voor de Rechtswinkel en is hij secretaris van de Nijmeegse pleitvereniging Rota Carolina. ‘Door te oefenen met pleiten, oefen je ook in de manier waarop je een boodschap overbrengt. Je leert ook hoe belangrijk het is dat je een pleidooi goed voorbereidt.’

Ondernemingsrecht spreekt hem het meest aan. ‘Ik wil graag de verdediging doen in grote zaken met grote belangen. Het lijkt me wel wat om voor een groot kantoor met vestigingen in het buitenland te werken. Ik zou niet mijn hele leven in Nederland willen blijven wonen. Dat is daarbij ook een overweging.’

‘In Londen neemt de internationale gemeenschap je snel op’

Joost Gerrits loopt een half jaar stage bij het Londense kantoor van Clifford Chance en geeft een kijkje in het Engelse zakenleven. ‘Soms zie ik een deal waaraan ik heb meegeholpen terug in de krant.’

Door: Hedy Jak

{ ‘De closing is een bijzonder moment, omdat we soms maanden met een zaak bezig zijn’ }

Het Londense zakendistrict Canary Wharf is een op zichzelf staande gemeenschap: in dit gedeelte van de stad bevinden zich de multinationals, advocatenkantoren en banken. Het straatbeeld wordt gedomineerd door hoge gebouwen en mannen in pak. Hier bevindt zich het hoofdkantoor van Clifford Chance, het internationale advocatenkantoor waar Joost Gerrits (26) advocaat-stagiaire is. Hij werkt nu vier maanden op de zogenoemde *Dutch desk*. ‘Dit is een onderdeel van het Amsterdamse kantoor waar we voornamelijk Engelse cliënten bedienen. We werken hier in een klein team: partner Thijs Alexander [zie kader], drie andere advocaten en ik. Doordat het team zo klein is, kan ik van alles aanpakken en werk ik vrij zelfstandig. Dat komt ook omdat we actief cliënten benaderen. We lunchen met ze of gaan naar potentieel nieuwe cliënten om een presentatie te geven. Het werk dat hieruit voortvloeit, pakken we zelf op, dat is het leuke eraan. In Amsterdam zou dit niet direct zo op me af zijn gekomen.’

Grote overnames

De focus van de Dutch desk ligt op fusies en overnames, ook wel aangeduid als de M&A praktijk – *Mergers & Acquisitions*. ‘Toen ik studeerde had, ik geen idee dat dit binnen de advocatuur bestond. Wij houden ons voornamelijk bezig met grote overnames en doen veel werk voor internationale banken en ondernemingen. Zo’n bank, bijvoorbeeld, kan besluiten een organisatie te willen kopen en schakelt ons in. Bij een dergelijke overname wordt er veel vertrouwelijke informatie tussen partijen uitgewisseld. Er moeten dan afspraken worden gemaakt over hoe partijen met deze informatie omgaan. Het hoort erbij, om alles zwart op wit te hebben. Daarna bespreken we met de cliënt hoe we een dergelijke transactie kunnen benaderen. Hier komt eigenlijk altijd een *due diligence* bij kijken, een boekenonderzoek. De koper wil namelijk precies weten wat hij in huis haalt en dat zoeken wij uit. Gelukkig kan dat meestal digitaal. We nemen dan de contracten van zo’n organisatie door. Vaak zijn commerciële contracten heel belangrijk. Daarin staat of een onderneming

veel afnemers of inkoopcontracten heeft. Het kan zijn dat zulke contracten beëindigingsgronden bevatten, die op het moment van overname kunnen gaan spelen. Een onderneming wil geen bedrijf overnemen waarvan net de tien grootste klanten hun contract binnenkort gaan beëindigen. Dat soort bepalingen kunnen voor de koper nadelig zijn en daar moeten wij op letten.

Wat we ook willen weten is of het bedrijf goed georganiseerd is: hoe zien de statuten van een vennootschap eruit? Bij grote organisaties hangen er vaak kleinere bedrijven onder. Dan is het goed te weten of die kleinere bedrijven daadwerkelijk degenen zijn die overgenomen moeten worden. De *target company*, dus het bedrijf dat wordt gekocht, wordt op die manier helemaal doorgelicht. Sommige overnames zijn zo groot dat we niet elk document kunnen bekijken. Daarom moeten we vooraf met de cliënt goed afstemmen wat zij belangrijk vinden om te weten.

Uiteindelijk stellen wij een rapport op met onze bevindingen en geven advies over hoe we de *deal* het beste kunnen aanpakken. Vervol-

{ 'In Engeland plak je in elke zin een *please* of *kindly* en bedank je mensen uitvoerig voor alles' }

gens stellen wij een overnamecontract tussen koper en verkoper op. Hierin staan alle afspraken en alles wordt heel specifiek beschreven. Als de overdracht daadwerkelijk plaatsvindt, de zaak is afgerond, dat heet de *closing*. Dat is een bijzonder moment, omdat we soms maanden met een zaak bezig zijn. Het mooie aan dit werk vind ik het uitonderhandelen met de advocaten van de andere partij. Soms help ik mee met een deal die ik later terug zie in *Het Financieele Dagblad*. Dan denk ik: "Daar heb ik deel van uitgemaakt!"

Uitvoerig bedanken

Volgens Gerrits was het aanvankelijk wel even wennen om alles in het Engels te moeten doen. 'Om eerlijk te zijn, was de taal wel een zorg die ik had toen ik hier kwam werken. Ik zag contracten voorbij komen met allemaal Engelse juridische termen waarvan ik in eerste instantie dacht: "Waar hebben ze het over?" Maar doordat je er elke dag mee in aanraking komt, pik je het snel op. Dat geldt ook voor het opstellen van e-mails, met name de omgangsvormen die Engelsen erop nahouden. Hier wissel je vaker beleefdheden uit en plak je in elke zin een *please* of *kindly* en bedank je mensen uitvoerig voor alles. Nederlanders zijn veel directer.'

Dat Nederlanders zo zijn, merkt Gerrits ook aan de soms omslachtige processen van Engelse bedrijven. 'In Nederland kun je meestal vrij makkelijk met degene overleg voeren die je daarvoor moet hebben. Hier gaat dat soms wat meer stapsgewijs. Pas nadat je meerdere schijven hebt doorlopen – eerst spreek je persoon één, dan kijkt persoon twee ernaar – bereik je degene die er echt iets over kan zeggen. In die zin is er hier wel wat meer hiërarchie. Hoewel dat voor een deel ook samenhangt met de grootte van de organisaties hier. Dan ontcom je er denk ik niet altijd aan.'

Fietsgevaar

Gerrits woont in het centrum van Londen, vlakbij de Tower Bridge. 'Het is een fantastische locatie. De partner die mij ook begeleidt, vindt het belangrijk dat ik ook de stad ervaar. Via hem ben ik aan dit appartement gekomen, dat overigens door kantoor wordt betaald. Met de metro is het 20 minuten naar kantoor, dat was op de eerste werkdag behoorlijk wennen. 's Ochtends is het spitsuur en de metro die aankwam, zat helemaal vol. Ik heb drie overvolle metro's voorbij laten gaan totdat ik er achter kwam dat dit hier normaal is en me er maar bij heb gepropt. Een gigantische groep mensen stapt vervolgens uit bij Canary Wharf.'

Veel mensen in mijn omgeving dachten dat ik hier het daglicht niet zou zien, maar de *work-life balance* is prima. Soms maak ik lange dagen, maar er zijn ook periodes dat ik bijtijds klaar ben. Dan ga ik met collega's een drankje doen of wat eten. Londen is een internationale stad. Als je hier aankomt en nog niets of niemand kent, dan neemt de internationale gemeenschap je heel snel op. Iedereen zit tenslotte in hetzelfde schuitje.

In de weekenden probeer ik zo veel mogelijk van de stad te zien; dan speel ik *tour guide* voor vrienden die overkomen of sta ik tussen de hysterische Engelsen tijdens het huwelijk van William en Kate. Het enige dat ik hier mis, is het fietsen. Laatst leende ik een fiets van een collega om naar kantoor te gaan. Dat is erg opletten, het fietsen is hier niet zo ingeburgerd. Engelse collega's reageerden verbijsterd: "*You crazy Dutchman*, jullie willen ook alleen maar fietsen!"

Mijn stage zit er bijna op, maar ik hoop nog een keer voor langere periode terug te komen. Hier gebeurt het allemaal.'

Thijs Alexander is partner bij Clifford Chance in Londen en werkte eerder als advocaat in New York en Brussel. Drie korte vragen.

Wat moet je in je hebben om in het buitenland te werken?

'Je moet vooral nieuwsgierig zijn naar andere culturen, want besef wel dat regels en communicatie in een ander land behoorlijk anders kunnen zijn. In je eigen cultuur zit je meer in je eigen *comfort zone* terwijl je in het buitenland soms weleens op je tenen moet lopen, omdat alles zo anders gaat dan je gewend bent. Verder is het van belang dat je kritisch kunt nadenken en je moet het leuk vinden om juridische zaken uit te pluizen.'

In hoeverre is buitenlandservaring een pre?

'Doordat je in het buitenland in een internationale omgeving verkeert, leer je met verschillende mensen om te gaan. Als je terugkomt in Nederland, kun je die ervaring meenemen en voeg je voor een kantoor iets toe. Je creëert een voorsprong en maakt je cv aantrekkelijker.'

Wat is uw gouden tip?

'*Hitch a star*, zoals ze dat hier zeggen: sluit je aan bij iemand aan wie je je kunt optrekken. Kijk van wie je veel kunt leren. En bereid je goed voor: praat met andere advocaten zodat je weet wat er van je wordt verwacht.'

De grens over:

Veel studenten overwegen voor een studie of stage in het buitenland. Wat komt hier allemaal bij kijken? 'Doorgaans zijn het wel de gemotiveerdere studenten die naar het buitenland gaan.'

Door: Arnoud Veilbrief

Studeren in het buitenland lijkt al jaren de gewoonste zaak ter wereld. Aberdeen, Berlijn, Salamanca: studenten vliegen naar alle windrichtingen uit om minstens één semester van hun studie buiten de collegebankjes van de vertrouwde universiteitsstad door te brengen. Uit onderzoek blijkt dat ruim 60 procent van de studenten een studie of stage in het buitenland overweegt. Velen willen het, niet iedereen doet het. Hoe pak je dit aan en wat komt er bij kijken?

Niet te kort

De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) bemoeit zich actief met stages voor hun studenten. 'Onze studie internationaal en Europees recht is vanzelfsprekend internationaal georiënteerd,' zegt Tobias Nowak, universitair hoofddocent en stagebegeleider aan de juridische faculteit van de RUG. 'Veel oud-studenten komen bij de EU terecht, bij lobbygroepen, maar ook bij provincies die geld van de EU krijgen. Daarbij past een stage in het buitenland.' De stages staan ook open voor studenten Nederlands recht, maar die maken er weinig gebruik van.

Twee steden zijn favoriet bij de Groningse studenten internationaal recht: Washington en Brussel. In de Amerikaanse hoofdstad heeft Groningen goede contacten met een aantal advocatenkantoren, terwijl in Brussel de EU-instellingen een natuurlijk werkterrein zijn voor de juristen in spe. De EU zorgt goed voor zijn stagiaires: naast een maandelijkse stagevergoeding van 800 euro wordt er ook voor gratis huisvesting gezorgd. Wie voor Washington kiest, moet alles zelf betalen, maar daar staat een inhoudelijk interessante stage tegenover (zie kader).

Eunelda Cairo, student aan de Universiteit Tilburg, loopt stage bij Europees Parlement in Brussel

'Nog drie weken en dan zit mijn stage van een half jaar in het Europees Parlement er op. Ik werk op het kantoor van Emine Bozkurt, die namens de PvdA in de sociaal-democratische fractie zit. Emine zit in de commissies voor burgerrechten, buitenlandse zaken, justitie, vreemdelingenrecht en gender-gelijkheid. Ik houd me voornamelijk met de Intergroep Anti-Racisme en Diversiteit,

waar Emine voorzitter van is. Ik help haar bij het organiseren van bijeenkomsten en onderhoud contact met andere parlementariërs. Anti-racisme en het bevorderen van gelijkwaardigheid zijn thema's waar ik me als student ook mee bezighoud, dus die stage past goed bij me. Hier in Brussel en in Straatsburg heb ik vooral veel geleerd over hoe het Europees parlement in de praktijk werkt. Alle besluitvorming komt hier tot stand voordat ze plenair wordt besproken. Er gaat soms heel veel tijd overheen voordat iedereen het over de precieze formulering van een richtlijn eens is. En je moet ook erg op je woorden letten. Ik ben geen flapuit, maar je moet hier zo goed opletten wat je zegt en hoe je het zegt. Ik was in politiek geïnteresseerd, omdat je dan veel mensen in één keer kunt helpen, maar hier heerst een sfeer die me toch niet ligt. Misschien word ik wel advocaat na mijn studie. In een zaak help je meestal één persoon, maar via jurisprudentie kan het effect alsnog veel groter zijn. Wetgevingsjurist is een andere mogelijkheid. In ieder geval wil ik mijn kennis gebruiken om iets te betekenen voor mensen, alleen weet ik nog niet precies hoe.'

'Ik ben geen flapuit, maar je moet hier wel heel goed opletten wat je zegt'

'Washington heeft natuurlijk een mooie klank,' zegt Nowak. 'Het is een moeilijke stageplek. Dankzij de contacten die wij met de kantoren onderhouden, gaan er ieder jaar studenten van ons die kant op. Het zijn onze beste studenten. De stageverslagen die ze schrijven, zijn vaak van zeer hoog niveau.'

Nowak adviseert studenten hun stage niet korter te maken dan drie maanden. 'Door de hoge studiedruk willen veel studenten hun stage kort houden. Ik vind dat jammer. Twee maanden is te kort, voor henzelf en voor de organisaties, die er ook iets aan moeten hebben. Drie maanden is precies goed om een

hoe regel je dat?

indruk te krijgen van de werkomgeving en het beroep en om contacten te leggen voor na de studie. Als je meer tijd hebt, kun je beter twee stages van drie maanden te lopen dan één van zes maanden.'

Engelstalig favoriet

Stages worden door de RUG beloond met studiepunten, maar dat is niet overal zo: de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) doet dat bijvoorbeeld niet. 'Je hebt maar vier jaar om theoretische kennis op te doen en daar komen dan ook nog eens praktische vakken bij,' vertelt Annette van Zandwijk, *international relations manager* aan de EUR. 'De ruimte is beperkt en dan honoreert de universiteit liever een tijd studeren in het buitenland dan een stage.' Engelstalige landen zijn favoriet. Het Verenigd Koninkrijk, de VS, Australië en Nieuw-Zeeland voeren de ranglijst aan,

gevolgd door landen waar onderwijs in het Engels gegeven wordt, zoals het sterk aan populariteit winnende Singapore. Aan de Universiteit Tilburg is het beeld niet anders. Hoewel ook Frankrijk en Italië wel gekozen worden, domineren de Engelstalige landen. 'De studiedruk is al zo hoog, dat het leren van Duits, Frans of Spaans voor velen een te hoge belasting is, ook al bieden we gratis talencursussen aan,' zegt Dennis Baas, teamleider internationalisering van de Tilburg Law School. 'Studenten kiezen eerder voor makkelijk,' zegt Van Zandwijk. 'En vergeet niet dat juridisch Engels al zwaar genoeg is voor de meesten, laat staan juridisch Frans.' Gelukkig zijn er ook nog echte avonturiers. Nu China zijn onderwijs begint te internationaliseren, zijn de eerste Erasmianen al naar de Fudan Universiteit van Shanghai afgereisd. En ze zitten er ook in Tilburg tussen, de studenten die een half jaar wil-

'Washington heeft een mooie klank, maar het is een moeilijke stageplek'

len studeren in Sao Paolo of Moskou, vertelt Baas. 'Dan zetten we ons hele netwerk in gang om de studenten zo veel mogelijk informatie te verschaffen over dat land, de universiteit en mogelijke huisvesting. Ook om te kijken of de faculteit er punten voor geeft, want de kwaliteit moet natuurlijk wel worden bewaakt.'

Ervaringen delen

Een studieverblijf in het buitenland is in Rotterdam en Tilburg niet voorbehouden aan de betere studenten. Dit in tegenstelling tot de buitenlandstages voor de stu-

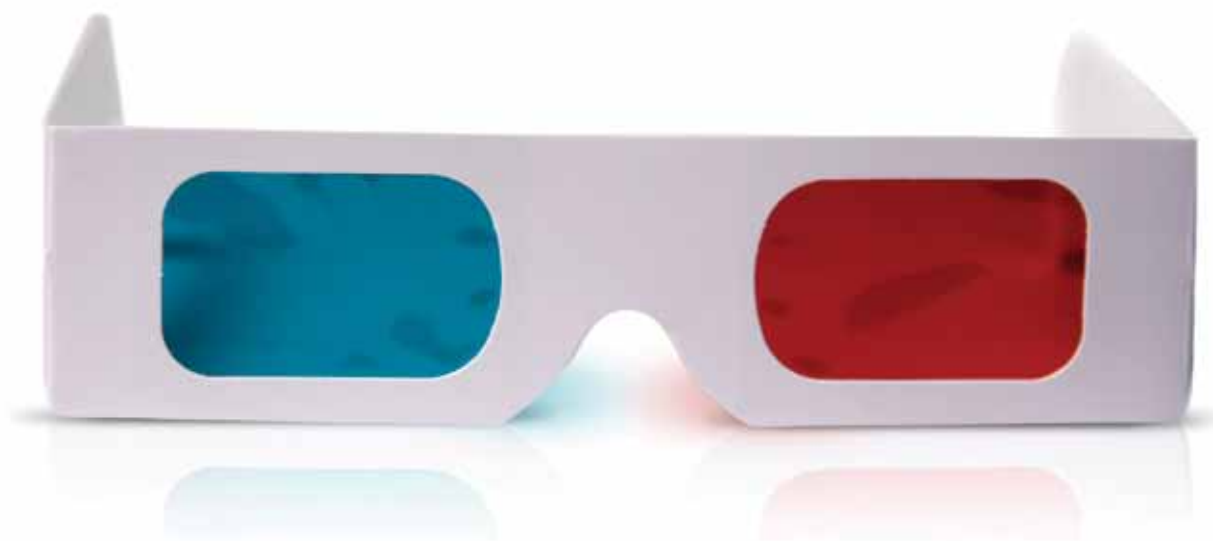
Arjan de Jong, student IE- en ICT-recht in Groningen, liep stage in Washington

'In het najaar van 2010 heb ik stage gelopen bij Silverberg, Goldman & Bikoff in Washington. Het is een nichekantoor, gespecialiseerd in Intellectuele

Eigendom en IT-recht. De VS is het land waar op die gebieden veel gebeurt. De reden is dat ze het economisch van innovaties en uitvindingen moeten hebben. Voor specifieke aan IT-recht gerelateerde rechtszaken kwam mijn ICT-kennis erg van pas. Na enkele weken was ik al gewend aan de Amerikaanse wetgeving en jurisprudentie. En ik kreeg heel snel verantwoordelijke taken toebedeeld. Ik hielp mee aan het voorbereiden van rechtszaken, het doen van onderzoek en het meeschrijven aan artikelen. Daar zijn ze niet moeilijk in: als je ergens verstand van hebt, mag je meepraten en wordt er echt naar je geluisterd. Ik mocht het kantoor vertegenwoordigen op bijeenkomsten met andere kantoren. Dan zit je daar tussen ervaren Washingtonse advocaten. Al vanaf het begin van mijn stage gaf ik aan dat ik ook graag dingen buiten het kantoor mee zou willen maken. Mijn collega's waren hier enthousiast over en zo ben ik naar als de INTA (International Trademark Association), de USPTO (U.S. Patent and Office) en het Congres geweest

'De rechtszaken voor het *Supreme Court* maakten diepe indruk op me'

en heb ik een aantal seminars aan de George Washington University bezocht. Bovendien ben ik naar twee rechtszaken voor het *Supreme Court* geweest, dat maakte diepe indruk op me. In Nederland gaat het er vrij zakelijk aan toe, de advocaat verwijst naar de stukken die iedereen heeft kunnen lezen en veel retorisch vuurwerk is er niet. In de VS lezen partijen de stukken ook vooraf, maar uiteindelijk moet het gebeuren op de rechtszitting. De advocaat moet zijn gehoor overtuigen. Dat levert spannende zittingen op.'

Het advocatenkantoor van de toekomst

Een ambitieus kantoor voor ambitieuze juristen

Individuele ontwikkeling en het nemen van verantwoordelijkheden zijn voor Eversheds Faasen belangrijke waarden. Eversheds Faasen geeft je ruimte en vrijheid om jezelf te ontplooiën. Deze vrijheid stelt je in staat om snel een stevige onafhankelijke houding in te nemen.

Wij verwachten van jou uitstekende analytische vaardigheden en een 3-dimensionale blik om onze cliënten op pragmatische wijze te kunnen adviseren.

Kijk voor onze vacatures en meer informatie op www.eversheds.nl of neem contact met ons op.

Contact:

Eversheds Faasen

Liza van Dijk

010 24 88 007

hrm@eversheds.nl

EVERSHEDS FAASEN

www.eversheds.nl

 **FT INNOVATIVE
LAWYERS 2010
AWARD WINNER**

©Eversheds Faasen 2011. Eversheds Faasen is lid van Eversheds International Limited.

{ 'Een studieverblijf in het buitenland is niet alleen voor hoogvliegers' }

denten internationaal recht aan de RUG, die gemiddeld minimaal een acht moeten staan. Volgens Van Zandwijk sluit je dan een hele groep uit. 'Iemand die vooral zessen haalt, kan er net zo veel aan hebben. Maar doorgaans zijn het wel de gemotiveerdere studenten die naar het buitenland gaan. Je ziet ze later terug in *best graduate* verkiezingen, ze zijn actief in studentenverenigingen, ze zetten net een stapje meer.' Ook in Tilburg is een studieverblijf in het buitenland 'niet alleen voor de hoogvliegers'. 'Buitenlandervaring is voor een zesjesstudent heel waardevol op het cv,' zegt Baas. 'Maar het hangt een beetje van de universiteit af. Singapore eist minimaal een zeven. En soms gaat de student met het hoogste cijfer voor.' Gek genoeg zijn het in Tilburg juist de uitblinkende studenten voor wie een buitenlandverblijf het lastigst te realiseren is. Het *honours programme*, met zijn extra belasting van 30 studiepunten, laat daar weinig ruimte voor. 'Een weeffout,' erkent Baas. 'We gaan die programma's flexibeler maken.' Welke tips hebben deze buitenlandbegeleiders? 'Begin op tijd met de voorbereiding,' zegt Baas. 'Leer de taal of zorg dat je al bekend bent met het rechtssysteem.' Volgens Nowak is het aan te raden een jaar van tevoren je visum te regelen. 'Neem ook de tijd om het land en de stad te verkennen. En maak gebruik van de ervaringen van je voorgangers. Zoek contact met ze en lees hun stageverslagen. Zij hebben het pad al geëffend en kunnen je voor vergissingen behoeden.'

Vrijwilligerswerk

Naast studeren of stage lopen in het buitenland met het oog op een florerende carrière,

Olaf Baks, onlangs afgestudeerd aan de VU, werkt bij Nauta Dutilh in Londen

'Als je me vorig jaar had gezegd dat ik nu in Londen zou werken, had ik je niet geloofd. En nu zit ik hier, op een kantoor met tien man. Ik ben hier pas een maand, maar krijg al aardig wat te doen. Ik houd me bezig met loan

kun je er ook een sociale draai aan geven. Wat te denken van de ervaring die je opdoet als sociaal advocaat in bijvoorbeeld Zuid-Afrika? Via Projects Abroad kan dat. 'Help jezelf door anderen te helpen' is het motto van deze organisatie, die vrijwilligerswerk over de hele wereld regelt. De projecten lopen uiteen van het bouwen van weeshuizen tot natuurbescherming. Rechtsbijstand is ook een activiteit en daarbij is de hulp van rechtenstudenten en advocaten zeer welkom. Toegang tot het recht is in veel landen niet voor iedereen weggelegd. Kinderrechten die met voeten getreden worden, discriminatie op grond van geslacht of een (vermeende) ziekte, rechteloze vluchtelingen zijn sche-

'We zijn uitgenodigd voor een cocktail party, leuk!'

finance, het assisteren bij leningen van banken of private equity partijen aan vennootschappen. Daar komt een hele riedel aan documentatie bij kijken. Ik heb me tot nu toe voornamelijk beziggehouden met het opstellen van de eerste versies van de vereiste documentatie voor een financieringstransactie. Onze cliënten zijn meestal Britse advocatenkantoren die ons inschakelen voor Nederlandsrechtelijke aspecten van een financieringsdeal. In tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt, zijn Britse advocaten zijn helemaal niet afstandelijk of moeilijk in de omgang. Je moet gewoon je werk goed doen, dat is alles. We worden regelmatig uitgenodigd voor presentaties en af en toe ook borrels, binnenkort voor een cocktail party. Erg leuk.

Ik heb al vroeg in mijn studie gekozen voor privaatrecht en ondernemingsrecht. De complexe juridische verhoudingen tussen verschillende partijen interesseren me buitengewoon. Het is niet zo dat je een genie moet zijn om in Londen te werken. Maar de materie interesseert me werkelijk en ik werk erg gedisciplineerd.'

ring en inslag. Door hulp van vrijwilligers krijgen die mensen een kans om voor hun rechten op te komen. 'En niet alleen dat, het werkt ook,' zegt *country director* Laurens Vos. 'Mensen krijgen die verblijfsstatus en houden die baan. Dat maakt het werk zinvol. Studenten willen ergens stage lopen, maar tegelijk iets doen wat goed voelt, en ook nog in een exotische omgeving.' Werken voor Projects Abroad is een daad van altruïsme: je verdient geen geld, moet er zelfs voor betalen: gemiddeld 3.000 euro voor een stageverblijf. Ondanks het gegeven dat je flink in de buidel moet tasten, staat het verblijf volgens Vos garant voor een onvergetelijke ervaring.

In de bres

Corruptie, armoede en rechtssystemen die zo lek zijn als een mandje: de praktijk van buitenlandse mensenrechtenadvocaten is vaak niet alleen lastig, maar ook levensgevaarlijk.

Door: Tatiana Scheltema

Alec Muchadehama, advocaat in Zimbabwe

Onbedoeld trekken de zaken van Alec Muchadehama altijd publiciteit. Hij heeft een gewone 'commerciële' praktijk in Zimbabwe, maar verdedigt daarnaast duizenden mensen die door de Zimbabwaanse overheid worden bedreigd of vervolgd. In 2005 kreeg hij bekendheid toen hij duizenden families verdedigde die met bulldozers uit hun huizen in de sloppenwijken van de grote steden werden verdreven,

waarbij naar schatting 325.000 mensen dakloos werden. Volgens president Robert Mugabe was operatie Murambatsvina – wat zoveel betekent als 'vuiligheid opruimen' – nodig om hygiënische redenen. Politieke motivaties zijn in Zimbabwe zelden ver te zoeken: in de sloppenwijken woonden veel aanhangers van MDC, de partij van Morgan Tsvangirai, de aartsrivaal van Mugabe en diens partij, de Zimbabwe African National Union – Patriotic Front (ZANU-PF).

Met zijn verdediging van zes docenten van de universiteit van Harare kreeg Muchadehama ook bekendheid. De docenten hadden samen met studenten beelden van de opstanden in Egypte en Tunesië bekeken en werden naar aanleiding daarvan beschuldigd van hoogverraad en het aanzetten tot overname van de macht. Muchadehama ging zelf met de pet rond om de borgsom voor zijn cliënten te kunnen betalen. Gelukkig kwamen zij na drie weken vrij, toen

bleek dat de beschuldigingen ongegrond waren.

De kwetsbare positie van de rechterlijke macht in Zimbabwe vormt ook een groot probleem voor Muchadehama en zijn collega's. Toen in 2000 Mugabe's ZANU-PF partij aan de macht kwam, werden rechters van wie gedacht werd dat ze tegen deze omwenteling waren, vervangen door rechters die de nieuwe regering een warm hart toedroegen of voldoende geïntimideerd konden worden om zich niet te verzetten. Als beloning voor hun meewerkzaamheid, kregen deze nieuwe rechters naar verluidt huizen, auto's of televisies cadeau. Daarnaast is er geen vast, jaarlijks begroot budget voor de rechtspraak en worden rechters slecht betaald, wat hen ook kwetsbaar maakt voor corruptie. Misdrijven van aanhangers van Mugabe en zijn ZANU-PF partij worden dan ook vaak niet vervolgd – en al helemaal niet bestraft. Door een cultuur van straf-feloosheid komen criminelen in Zimbabwe letterlijk weg met moord.

Voor zijn inzet en moed in een land dat wordt geregeerd door willekeur en geweld ontving Muchadehama dit jaar de eerste *Lawyers for Lawyers Award*. Volgens de Nederlandse mensenrechtenambassadeur Lionel Veer, die de prijs overhandigde, is Muchadehama 'een man die laat zien dat zijn wil naar vrijheid en rechtvaardigheid na vele jaren van onderdrukking ongebroken is.'

Religieuze wetten

Voor hij vorig najaar zijn land moest ontvluchten, heeft de Iraanse advocaat Mohammad Mostafaei 18 kinderen en 19 volwassenen van de doodstraf en nog eens 13 vrouwen van steniging gered. Sindsdien woont hij met zijn vrouw en kind in Noorwegen, waar zijn gedachten waarschijnlijk nog wel eens afdrijven naar zijn goede leven in Iran: hij had een eigen kantoor met tien advocaten, een mooi huis met een zwembad en een flinke tuin en twee auto's. Voor sommige zaken werd hij betaald maar voor de meeste niet, zegt Mostafaei. 'In Iran is het is belangrijk andere mensen te redden.'

Dat Iran sinds de revolutie in 1979 officieel de Islamitische Republiek Iran heet en een op de Islam geïnspireerde grondwet heeft, zorgt ervoor dat advocaten in Iran met twee soorten rechters te maken hebben. De

eerste categorie hanteert het recht dat in de wetten staat geschreven, de tweede groep werkt vanuit hun religieuze overtuiging. Die rechters zijn vaak opgeleid in Quom, een van de grootste Islamitische leercentra in de wereld en een belangrijke bestemming voor pelgrims. En juist met deze rechters kreeg Mostafaei het steeds vaker aan de stok, wat niet ongevaarlijk is omdat zij nauwe banden onderhouden met de religieuze machthebbers op het Ministerie van Justitie. Zo noemde Mostafaei bijvoorbeeld het vonnis waarbij zijn cliënte Sakineh Ashtiani de doodstraf door steniging werd opgelegd in het openbaar 'een nepvonnis.' De autoriteiten sloegen direct terug en beschuldigden Mostafaei valselyk van fraude; die besloot daarop de volgende stappen niet lijdzaam af te wachten en ontvluchtte zijn geboorteland. Ondertussen zit zijn cliënte Sakineh nog steeds gevangen. Nadat de zaak wereldwijd afschuw had opgewekt en verschillende mensenrechtenorganisaties de Iraanse overheid opgeroepen hadden het vonnis te herroepen, heeft men de voltrekking van haar doodstraf uitgesteld, maar van afstel is op dit moment nog geen sprake. Ondanks de soms middeleeuws aandoende straffen en opvattingen is Iran's juridische wereld goed georganiseerd – een overblijfsel uit de periode in de 20ste eeuw toen men nog bij de internationale rechtsorde probeerde aan te haken. Zo kent Iran twee balies, waarvan de oudste, de onafhankelijke Orde van

Mohammad Mostafaei, advocaat in Iran

L4L

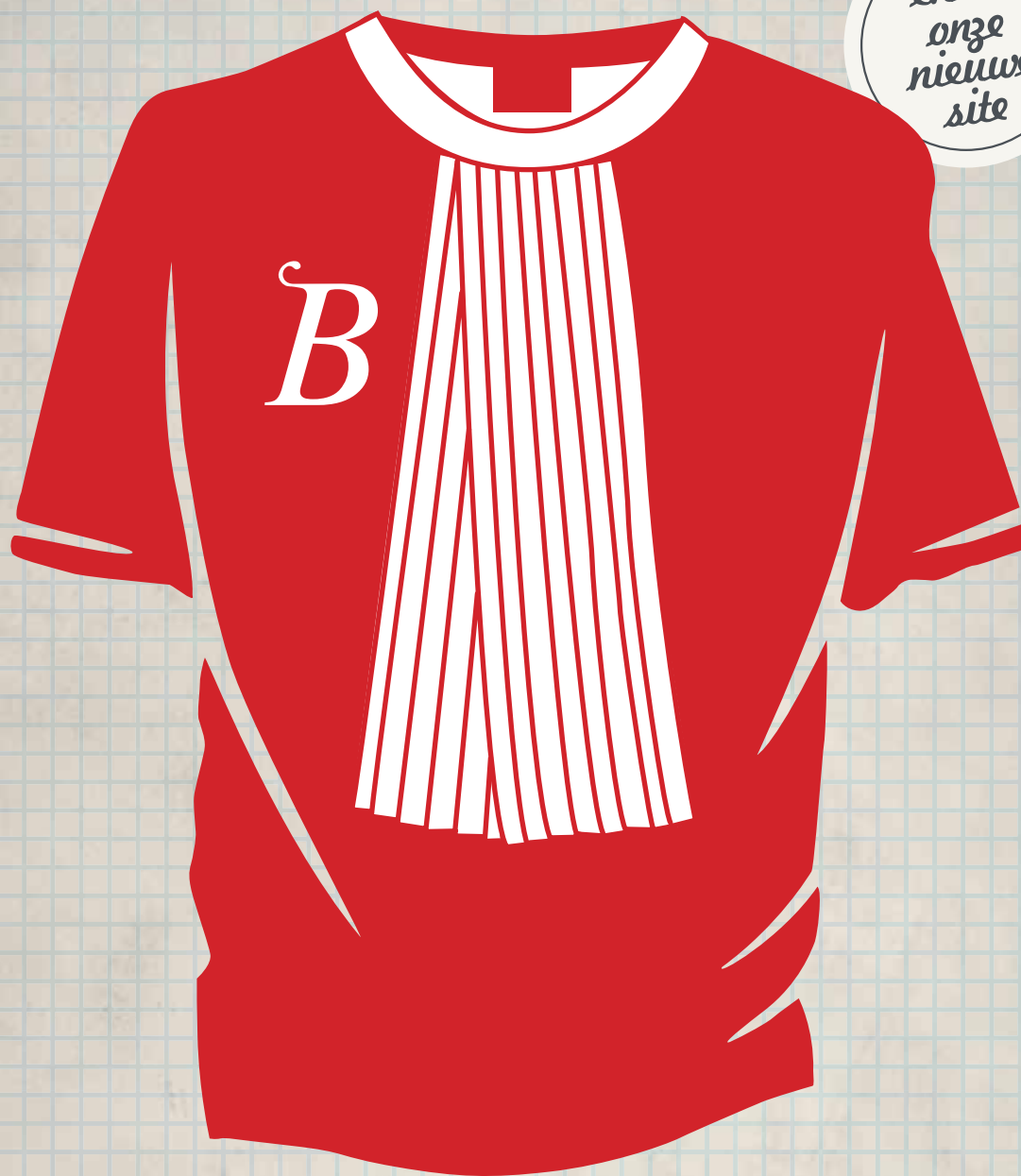
De stichting Advocaten voor Advocaten, ook wel bekend als *Lawyers for Lawyers* (L4L), komt op voor advocaten die bij de uitoefening van hun beroep worden bedreigd. Zij stellen dat advocaten hun beroep onafhankelijk moeten kunnen uitoefenen voor het goed functioneren van een rechtstaat. L4L probeert de positie van onderdrukte advocaten wereldwijd onder de aandacht te brengen en werken onder andere samen met de Verenigde Naties, de Europese Unie, regeringen, ambassades en universiteiten. De stichting publiceert regelmatig over de bedreigde advocaten in juridische magazines, waaronder het *Advocatenblad*.

In september organiseert het tijdschrift *Mr.* een rally voor juristen waarvan de opbrengst naar L4L gaat. Ook de opbrengsten van het boek *De Reizende jurist*, met bijdragen van topadvocaten Geert-Jan Knoops en de gebroeders Anker, gaan naar de stichting. Meer informatie kun je vinden op www.advocatenvooradvocaten.nl.

Advocaten met zo'n 16.000 leden, al meer dan honderd jaar bestaat. Bij deze Orde, die zo zelfstandig mogelijk als de regering toestaat, opereert, heeft Mostafaei drie jaar als beleidsmedewerker mensenrechten gewerkt. Daarnaast heeft de overheid nog een balie opgericht waarvan ongeveer 10.000 advocaten lid zijn. Zij zijn vaak in dienst van de zogenaamde revolutionaire gerechten waar processen behandeld worden die gaan over nationale veiligheid, drugs of 'zaken die de Islamitische Republiek Iran kunnen ondermijnen.' En in de zaken die er volgens de machthebbers echt toedoen, maakt men het zich helemaal makkelijk. Daar zijn advocaten überhaupt niet welkom.

Rechten van vrouwen

Op maandag een echtscheiding, dinsdag een verkeersslachtoffer bijstaan, woensdag cliëntenbezoek in de gevangenis, donderdag een ontslagzaak en op vrijdag een huurcontract opstellen. Als dit weekoverzicht iets duidelijk maakt, is dat Marokkaanse advocaat een alleskunner is. 'Nu werkt bijna iedereen alleen,' zegt de Marokkaanse advocate Aicha El Makrini, 'maar we denken eraan ons te groeperen zodat we ons kunnen specialiseren.' El Makrini's hart ligt bij het familierecht en het overgrote deel van haar cliëntèle bestaat uit vrouwen. Vaak benaderen ze haar met vragen over echtscheidingen

check
onze
nieuwe
site

Play to win
Become a team member

BANNING

ADVOCATEN

WWW.WERKENBIJBANNING.NL

of om pensioenen op te eisen voor vrouwen die na een scheiding terug naar Marokko zijn gegaan, vertelt El Makrini. Hoewel de positie van vrouwen in Marokko niet altijd om over naar huis te schrijven is, zijn de rechten van vrouwen sinds de invoering van de nieuwe familiewet in 2004 beter geregeld. Zo is de plicht vervallen om de man te gehoorzamen, kunnen vrouwen nu ook zelf een echtscheiding aanvragen en raken ze niet langer automatisch het gezag over de kinderen kwijt als ze hertrouwen.

Die gelijke behandeling van mannen en vrouwen heeft ook zijn weerslag op de advocatuur. Zo'n 25 jaar geleden was El Makrini de eerste vrouwelijke advocaat in Nador, een plaats in het noorden van Marokko aan de Middellandse Zee. Nu zijn het er 10, op een totaal van 200 advocaten. In grote steden zijn vrouwen beter vertegenwoordigd; zo is in een miljoenenstad als Casablanca één op de drie advocaten vrouw. Het Marokkaanse rechtsstelsel, dat op papier vrijwel identiek is aan het Franse, heeft in de praktijk vaak te kampen met problemen die samenhangen met Marokko's armoede. Hoewel El Makrini naar eigen zeggen zelden met corruptie geconfronteerd wordt, wees de deken van de Marokkaanse Orde van Advocaten vorige maand op het jaarcongres nog op 'het belang van versterking van de onafhankelijkheid, neutraliteit en integriteit van de rechterlijke macht.'

Willekeurig opgepakt

Bedreigingen en intimidatie zijn voor de Mexicaanse advocate Alba Cruz Ramos een vervelende bijkomstigheid van haar praktijk, waarin ze opkomt voor politieke gevangenen en slachtoffers van mensenrechtenschendingen die zonder proces gevangen zitten. En helaas blijft het niet bij telefoontjes, sms-jes of brieven waarin ze wordt gewaarschuwd dat de martelingen en vernederingen die haar cliënten ondergingen ook haar en haar familie te wachten staan. Zo werd ze enige tijd geleden bij het verlaten van haar werk opgewacht door onbekende mannen die haar met geweld probeerden te ontvoeren. Met behulp van een paar toevallige voorbijgangers wist Cruz Ramos zich te redden. Haar werkgever, het Comité 25 Noviembre, werd opgericht in 2006 nadat aanhangers

Alba Cruz Ramos, advocaat in Mexico

van sociale hervormingen tijdens politieke rellen in de deelstaat Oaxaca willekeurig werden opgepakt en gevangengezet. Aangezien deze mensen zelden een rechter te zien krijgen, bestaat een belangrijk deel van Cruz Ramos' werk uit het vragen van aandacht voor mensenrechtenschendingen bij lokale, nationale en internationale instanties. Cruz Ramos wordt hierbij gesteund door organisaties als Amnesty International en de International Commission of Jurists. Een zaak waar ze recentelijk haar tanden in heeft gezet is bijvoorbeeld die van Juan Manuel Martínez Moreno, die valselijk beschuldigd werd van de moord op de Amerikaanse journalist Bradley Will die tijdens de rellen in Oaxaca om het leven kwam.

Dat Cruz Ramos met haar werk haar leven riskeert, werd weer eens pijnlijk duidelijk toen ze in januari dit jaar een doodsbepreiding per sms ontving. Want hoewel ze van elke bedreiging sinds 2006 aangifte doet, is er nog steeds geen politieonderzoek gestart. Zelfs de harde aanmaningen van de Inter-Amerikaanse Commissie voor Mensenrechten (de tegenhanger van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens) aan het adres van de Mexicaanse overheid om de wederrechtelijke verdwijningen, martelpraktijken en executies te onderzoeken, zijn voornamelijk op niets uitgelopen. En zo staan Cruz Ramos, haar cliënten en collega's er nog steeds alleen voor.

portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte – 25 jaar kwalitatieve fotografie

Het beste fotobureau van Nederland en in de ogen van velen zelfs van Europa, jubileert. Wat in 1985 ontstond uit een netwerk van fotografen die betrokken waren bij Plaatwerk, een tijdschrift voor sociale fotografie is uitgegroeid tot een toonaangevend bureau van internationale allure met hoge inhoudelijke en esthetische normen.

Samenwerking: portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte en Advocatenblad zijn vanwege het jubileum een exclusieve samenwerking aangegaan op het gebied van portretfotografie voor advocatenkantoren. Hollandse Hoogte selecteerde twaalf topfotografen, die een stempel drukken op de hedendaagse portretfotografie.

Onder de fotografen bevinden zich namen als Merlijn Doornik, Tessa Posthuma de Boer en Friso Keuris. De foto's kunnen gebruikt worden voor de website van het kantoor, social media of andere promotionele doeleinden.

Berry Stokvis/HH

Prijs actie

€ 200,- exclusief 19% btw per portret inclusief gebruiksrechten.

Extra - portrettengalerij

Met een portrettengalerij in uw kantoor creëert u een blikvanger. Prints van hoge kwaliteit worden modern afgewerkt op dibond en voorzien van een plexiglas laag en aluminium ophangframe. Wij bieden u de mogelijkheid aan prints te bestellen op drie formaten.

Link

www.hollandse-hoogte.nl/corporate

Praktijk nabootsen tijdens masterclass

Advocatenkantoor Stibbe organiseert jaarlijks een masterclass in New York. Een uitnodiging is felbegeerd en slechts voor enkelen weggelegd. 'Het is feesten, maar ook hard werken.'

Door: Arnoud Veilbrief

Een bezoek aan het Empire State Building ontbreekt niet op het programma. Net zomin als een honkbalwedstrijd in Yankees Stadium. Iedere avond wordt een nieuw restaurant aangedaan en gedanst in een club. Maar laat niemand denken dat STBB2NY, de masterclass naar New York van Stibbe, een weekje luieren is. 'Ons motto is *work hard, play hard*,' zegt Judith Jeurissen, HR-adviseur van Stibbe. 'Natuurlijk doe je leuke dingen in een stad als New York, maar het is bij ons ook hard werken. Dat komt in de masterclass duidelijk tot uitdrukking.' En dus ligt er bij terugkomst in de hotelkamer een nieuwe opdracht klaar waar de studenten de volgende dag hun tanden in kunnen zetten.

Martine van der Veen (28) was er in 2008 bij. Ze werkte bij de Wetwinkel en 'wilde wel eens kennismaken met een kantoor waar grote zaken werden behandeld.' Haar sollicitatiebrief, waarin ze haar belangstelling voor Stibbe uitsprak, viel genoeg op om ingeschreven te worden voor de vijfdaagse trip. Het werk op een kantoor als Stibbe in New York draait voor een groot deel om de transactiepraktijk. Advocaten begeleiden hun cliënten bij het kopen of verkopen van kapitaalgoederen en leiden vaak de onderhandelingen. Tijdens de masterclass werd de verkoop van een scheeps-

werf nagebootst. Van der Veen: 'Advocaten speelden de directie van de scheepswerf en wij moesten door kritische vragen te stellen een goed beeld van het bedrijf krijgen. Dat was erg interessant en leuk om te doen. Steeds kregen we weer nieuwe juridische facetten voorgespiegeld en nieuwe informatie, waarmee we aan de slag moesten.' De groep studenten was in teams onderverdeeld, wat een competitie-element toevoegde aan de week.

Interessant cv

Studenten die het kantoor als getalenteerd ziet, komen in aanmerking voor de reis. 'Een paar honderd' sollicitatiebrieven voor deelname krijgt het kantoor jaarlijks binnen; zo'n zestig sollicitanten worden op gesprek uitgenodigd. Redenen om iemand voor een gesprek uit te nodigen kunnen heel uiteenlopend zijn, vertelt Jeurissen. De studierichting doet er niet toe; een interessant cv met veel extra activiteiten, een tweede studie of een duidelijk stijgende lijn in de cijferlijst wel. Van de 60 genodigden krijgen er 26 het felbegeerde vliegticket naar de *Big Apple*. Zij mogen plaatsnemen in een vijfdaagse achtbaan waarin alles voor ze is geregeld, maar waarin ze ook hun talenten moeten laten zien. 'We proberen het programma ieder jaar nóg beter te maken,' zegt Jeurissen.

Vorig jaar nam Thomas Sanders (24) deel aan de masterclass. Wat hij er behalve het programma en de moeilijke opdrachten ook leuk aan vindt, is dat je een indruk krijgt van de mensen die bij Stibbe werken. 'Van de 26 mensen was er werkelijk niet één met wie het duidelijk niet klikte. Op de universiteit was ik gewend aan een tweedeling: de sociaal vaardige mensen hebben over het algemeen wat minder academische diepgang en interesses, en andersom. Dat verschijnsel heeft me altijd geïnteresseerd, maar mijn reisgenoten tijdens de masterclass waren gelukkig prettig in de omgang én academisch ontwikkeld. Velen hebben twee studies gedaan [Sanders heeft bestuursrecht en economie gestudeerd, *red.*]; één van hen had zelfs het conservatorium afgerond.'

Van der Veen en Sanders werken nu bij Stibbe; Van der Veen op de secties arbeids- en pensioensrecht en Sanders bij mededingingsrecht. 'Zo'n week is natuurlijk een uitgebreide kennismaking,' zegt Jeurissen. 'Het is niet zo dat iedereen een contract krijgt aangeboden, maar als een student positief opvalt en het klikt, gaan we zeker praten. Maar het kan ook zijn dat een student zelf na een week toch de voorkeur geeft aan een ander kantoor. Het is een kennismaking van beide kanten.'

Hyves

<http://advocaat-vd-toekomst.hyves.nl>

Advocaat-vd-toekomst

✓ Onthoud mij

.....

● Online

Home

Vrienden

Netwerken

Zoeken:

Advocaat van de Toekomst

[Over](#) | [Vrienden](#) | [Foto's](#) | [Meer](#)

Blogs van advocaten

Saskia Boonstra is advocaat-stagiaire bij Pot Jonker Seunke Advocaten in Haarlem. Zij houdt zich bezig met arbeidsrecht en onderwijsrecht.

De last minute zaak

Na vier dagen Boedapest met de Haarlemse Jonge Balie, plof ik op een zondagavond in mei uitgeput op de bank neer. Het was een druk programma: we hebben de Hongaarse Orde en de Nederlandse Ambassade bezocht, bij zonsondergang langs de Donau gegeten en geproefd van het Hongaarse nachtleven. Even bijkomen deze week. Gelukkig staan er weinig besprekingen op de planning en kan ik rustig aan een aantal dossiers werken. Althans, dat denk ik. Op zondagavond zie ik een lange mail van mijn collega in mijn inbox. Ze vraagt of ik haar zitting van dinsdag wil overnemen. Zitting? Dinsdag?! Gisteren dronk ik nog polenka (lees: Hongaars drankje) met mijn collega's en nu moet ik me in sneltreinvaart gaan inlezen in het nieuwe dossier. Even omschakelen.

Op maandag stort ik me op de nieuwe zaak, om het risico te vermijden dat ik tijdens de zitting geen antwoord weet op vragen van de rechter. 's Avonds gaat het dossier mee naar huis en stamp ik de pleitnotities in mijn hoofd. Op dinsdag spendeer ik de laatste uurtjes aan voorbereidingen en dan snel de trein in naar de Rechtbank Amsterdam. De zitting is spannend, de rechter legt me af en toe het vuur aan de schenen, maar ik kan haar vragen gelukkig allemaal beantwoorden. Een blik op de cliënt zegt mij dat zij er ook vertrouwen in heeft. Afgelopen week kwam de uitspraak van de rechter: gewonnen! De zitting kwam onverwacht, maar juist dát maakte het leuk. De dynamiek van het advocatenvak! Ik ben benieuwd wat er morgen op mijn bureau terecht komt...

Vrienden

WINNAAR

“AMBITIE IS JOUW SLEUTEL,
WIJ ZIJN HET SLOT NAAR SUCCES.”

Jan van Hövell tot Westerflier, rechtenstudent Utrecht

Winnaar van een reis voor twee naar het Burning Man festival,
in de Amerikaanse Black Rock Desert.

Overige winnaars

“LIEVER PASSIE VOOR HET VAK, DAN IN HET VAK PASSEN.”

Kees van Ekeren, rechtenstudent Leiden

“ELKE DAG EEN MEESTERWERK.”

Tjerk Sigterman, rechtenstudent Utrecht

“OPEN DEUREN BELEID?

IK WIL GEWOON BIJ IEMAND AAN KUNNEN KLOPPEN!”

Joost van Sloten, rechtenstudent Groningen

“MEER WETEN, BEL ONS!”

Diederik Wokke, rechtenstudent Utrecht

“DURF EEN VERSCHIL TE MAKEN.”

Julia Mascini, rechtenstudent Leiden

www.boekeldeneree.com

Wij leveren zakelijke, juridische dienstverlening voor bedrijven, overheidsinstellingen en non-profit organisaties. Daarbij ligt onze focus op ondernemingsrecht, vastgoed en arbeidsrecht.

Wij zijn gevestigd in Amsterdam en Londen.

BOEKEL DE NERÉE

Linklaters

Wie is de link tussen grote geldstromen
en slimme verkeerstromen?

Welk advocatenkantoor adviseerde TomTom's begeleidende banken bij een unieke aandelentransactie van 430 miljoen euro? Welk advocatenkantoor wees de Royal Bank of Scotland de weg bij de historische ontvlechting van ABN AMRO met enorme bedragen aan activa en passiva? In Nederland zijn onze cases bekender dan Linklaters zelf. Internationaal is Linklaters juist een van de grootste law firms. Zo combineren we de open bedrijfscultuur van een ambitieuze startup met een enorm internationaal netwerk. Wil jij jezelf hier ook aan linken? www.linklatersgraduates.nl